

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İslâm'a Göre
Kadınlarla Tokalaş-
manın Hükümü

Yazan: *Hüsâmeddin AFFÂNE*

Tercüme: *İbrahim GADBAN*

2010/Konya

Hüsameddin Affâne Kimdir?

Kitabımızın müellifi olan Prof. Dr. Hüsammeddin Affâne, 1955 yılında Müslümanların ilk kiblesi olan Mescid-i Aksâ civarında dünyaya gelmiştir. İslâmî alanda kendisini yetiştirmeye çalışan müellifimiz ilim tahsili yolunda birçok mesafe kat ederek 1978 yılında Medine İslam Üniversitesinden yüksek öğrenimini tamamlayarak mezun olmuştur. 1982 yılında İslâm Hukuk Felsefesi alanında Yüksek Lisans ve Doktora yapmıştır. Müellif, birçok üniversitede görev yapmış olmakla birlikte şu an Kudüs Üniversitesi'nde İslâm Hukuk Anabilim Dalı Başkanı unvanıyla Profesör olarak öğretim üyeliğini devam ettirmektedir. Müellifin bu kitabının yanı sıra daha birçok eseri vardır. Polen Yayınları tarafından dilimize kazandırılarak "İslâm'da Ticaret" adıyla basılan ve Müslümanların ticaretle alakalı bilmedikleri birçok konuya ışık tutan değerli eseri bunların en önemlilerinin başında gelmektedir.

Müellif, halen Kudüs'te ikamet etmekte ve Müslümanların ilk kiblesi olan Mescid-i Aksâ'da vaaz ve ilmî dersler düzenleyerek halkı irşad etmektedir.

Hutbetü'l-Hâce

Hamd, ezelden ebede dek yalnızca Allah'a özgüdür. O'nu över ve O'ndan Peygamber efendimizi, O'nun ehli beytini ve sahabelerini rahmetiyle kuşatmasını dileriz. Allah-u Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“Ey iman edenler! Allah'tan sakınılması gerektiği gibi sakının ve sizler, kesinlikle Müslüman olarak ölüün.” (Al-i İmrân, 102)

“Ey insanlar! Sizi tek bir nefisten yaratan, ondan eşini var eden ve o ikisinden birçok erkekler ve kadınlar vücuda getirip (dünyanın dört bir tarafına) yayan Rabbinizden (emir ve nehiyelerine riayetsizlikten) sakının. Adını anarak birbirinizden dilekler dilediğiniz Allah'tan ve sila-i rahmi kesmekten korkun. Hiç şüphesiz ki O, sizin üzerinize Rakîb'tir. (En ince ayrıntısına kadar her halinizi daima gözetendir.)” (Nisa, 1)

“Ey iman edenler! Allah'tan (emir ve nehiyelerine riayetsizlikten) sakının ve doğru olan sözü söyleyin ki, Allah, yaptığınız amelleri kabul etsin ve günahlarınızı affetsin. Allah ve Resulüne itaat eden, elbette ki bütün büyük emel ve beklentilerini elde etmiştir.” (Ahzab, 71)

Bütün hitap ve kitapların başında ifade edilmesi sünnet olan “hamd ve salât” fasılasını îfa ettikten sonra...

En doğru söz, Allah'ın kelamı, en mustakîm yol, Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in rehberlik ettiği yoldur. Yoldan saptıran en şerli şeyler, dinde sonradan çıkartılan şeylerdir. (Din adına başlı başına bir ibadet olması amacıyla) dinde sonradan çıkartılan her şey bid'attir. Her bid'at sapkınlıktır. Ve hiç şüphesiz ki, her sapkınlık azaba müstahaktır.

Bu Kitabın Tercüme Ediliş Nedeni

Elinizdeki bu kitap, kadınlarla tokalaşmanın haram olduğuna dair İslam âleminde kaleme alınmış onlarca eserden sadece bir tanesidir. Bu konuya dair Arap âleminde birçok kitap telif edilmiş ve konu hakkında tereddüt ve şüpheleri bulunan Arap Müslümanlar doyurucu, tatmin edici ve yeterli bilgilerle aydınlatılmaya çalışılmıştır. Türkiye’de ise bu meseleyi konu edinen müstakil bir eser –bildiğimiz kadarıyla– ne kaleme alınmış ne de tercüme edilerek dilimize kazandırılmıştır.

Bizim bu girişim ve çabamız –inşâallah– bu alanda bir ilk olması hasebiyle bir çığır mesabesinde olacak ve daha kapsamlı, daha detaylı ve daha ilmî çalışmalar yapmayı arzulayan kardeşlerimize yapacakları bu çalışmada bir nebze de olsa katkı sağlayacaktır.

Türkiye gibi bir ortamda asıl itibariyle böylesi bir çalışmayı tercüme etmeye yakın tarihe kadar gerek yoktu; çünkü Türkiyeli Müslümanlar, kadınlarla tokalaşmanın şer’an yasak olduğunu bilir ve bunun haram olduğuna inanırlardı. Ta ki Sünnetin yasal konumu noktasında problemleri olan medyatik hocalar basın-yayın yoluyla Müslümanların benliğinde yer eden bu fikrin yanlış ve hatalı olduğunu, kadınlarla tokalaşmanın herhangi bir delile dayanmadığını (!) ve böylesi bir şeyi yapan kimsenin dinen günahkâr olmayacağını yoğun bir şekilde dillendirene dek... Onların bu iddiaları dinlerini delilleri ile bilmeyen Müslümanlar nezdinde kabul gördü ve kadınlarla tokalaşmanın cevazı noktasında kalpleri itminana ulaştı. Bunun neticesi olarak ta sakallı, takkeli hatta bazen de sarıklı insanların kadınlarla tokalaştığı müşahede edildi.

Dinî bir hamaseti olup ta bu manzara karşısında bir Müslümanın etkilenmemesi olacak şey değildir. Dinin en önemli şiarlarını üzerinde bulundurduğu halde açık-saçık –bazen de kapalı– kadınlarla toklaşan bir insanın dini bil-

meyen diğerk insanların gönlünde nasıl bir tahribata yol açacağı varın siz düşünün.

İşte bu endişe sonucu elinizdeki kitabı tercüme etmeye karar verdik. Ama kitabı tercüme edişimizin gayesi sadece bununla sınırlı değildir. Bunun yanında başka nedenlerde bizi bu kitabı tercüme etmeye sevk etmiştir. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz:

1) Yapmış olduğı tefsir dersleriyle İslâmî çevrenin gönlünde taht kuran bir hoca efendinin, medya yoluyla bu sapkın fikri savunması ve bunun kendi cemaatinde olduğı gibi diğerk İslâmî çevrelerde de etkin olması,

2) Bu hoca efendinin kadınlarla tokalaşmanın helal olduğuna dair getirmiş olduğı delillerin bu kitap içerisinde reddedilen ve birçoğunun zayıf rivayetlerden oluştuğı argümanlar olması. Yani hoca efendinin ciddî, ilmî ve mute-met bir delile dayanmadığını ortaya koymak,

3) İslam'ın izzet ve şerefini korumak veya en azından bu yolda bir adım atmış olmak,

4) Müslümanların konuya dair delilleri bilmelerini kolaylaştırarak mesele etrafında ortaya atılan şüpheleri ve bu şüphelere nasıl cevap verileceğini sağlamak,

5) Müslümanların elinde konuya dair müstakil bir kitabın olmasını temin etmek.

İşte bu ve benzeri nedenler sebebiyle bu kitabı dilimize kazandırmayı arzuladık.

Allah-u Teâlâ'dan bu kitabı bereketlendirerek Müslümanlar arasında yaymasını, bu kitap sayesinde saptırıcı insanların etkisinde kalarak kadınlarla tokalaşan kimselerin hata içerisinde olduklarını kendilerine göstermesini ve bunu ahirette bana fayda sağlayacak bir amel olarak kabul buyurmasını niyaz ederim. Şüphesiz ki O, işiten ve dualara icabet edendir.

De ki: "Haydi bakalım çalışın (amel edin). Hem Allah, hem

Rasûlü, hem de müminler yaptığınızı görecektir. Siz görüneni de görünmeyeni de bilene (Allah'a) döndürüleceksiniz. O da size yaptıklarınızı haber verecektir.” (Teve, 105)

Başarıya ulaştıran yalnız Allah'tır.

İbrahim GADBAN
15.06.2010/KONYA

GİRİŞ

Bana, Mescid-i Aksâ'da halk ile yapmış olduğum dersler esnasında, yabancı kadınlarla tokalaşmanın hükmüne dair birçok kez soru yöneltildi. Ben meseleye ilişkin bildiğim şeyleri¹ söylediğimde, bu sefer kimi insanların Ümmü Atiyye hadisine² dayanarak yabancı kadınlarla tokalaşmanın caiz olduğunu iddia ettikleri söylenmeye başladı.

Bu nedenle ben meseleyi hem hadisler açısından hem de fikhî olarak geniş bir şekilde araştırmayı arzuladım. Bu esnada konuya ilişkin ulaşabildiğim hadisleri topladım ve gerek eski gerekse çağdaş birçok âlimin sözlerini gücüm nispetinde zikretmeye çalıştım. Tüm bu araştırma ve incelemenin sonunda mesele hakkında İslam âlimlerinin tamamının ittifak ettiğini, meselenin hükmünün "haram" olduğunu ve son dönemlerde gündeme gelen bu muhalif görüşün Şeyh Takıyyüddin en-Nebhânî'den³ önce *-bildiğim kadarıyla-* hiçbir kimse tarafından söylenmediğini gördüm.

Bu yaptıklarımın yanı sıra yabancı kadınlarla tokalaşmanın haram olduğuna dair ulemanın getirmiş olduğu delilleri zikredip en sonunda da tokalaşmanın mubah olduğunu ortaya koyan bu şaz görüşün üzerine bina edildiği şüpheleri ele aldım ve bunları tek tek çürütüp reddettim.

Araştırmam sırasında tefsir, hadis, usûl-u fıkıh ve fıkıh alanındaki en temel kaynaklara müracaat ettim. Zikrettiğim hadislerin bir bir tahricini yaptım ve buna ilişkin muhaddislerin sözlerini aktardım.

¹ Ki bu şeyler yabancı kadınlarla tokalaşmanın haram olduğu yönündedir.

² Bu hadis kitabın ilerleyen sayfalarında gelecektir.

³ Şeyh Takıyyüddin en-Nebhânî "*Hizbu't-Tahrir*" diye bilinen cemaatin lideridir.

Bizleri dinde ince anlayış sahibi kılmasını, bildiklerimizle bizleri faydalandırmasını ve bizleri sözü dinleyip onun en güzeline uyanlardan kılmasını yüce Allah'tan niyaz ederim. Hiç şüphe yok ki O her şeyi işiten ve dualara en güzel şekliyle icabet edendir.

Allah'ın salât ve selamı efendimiz Hz. Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem'*in üzerine olsun.

Prof. Dr. Hüsameddin AFFÂNE

6/NİSAN/1996

KUDÜS

BİRİNCİ BÖLÜM

Musâfahanın⁴ Tanımı: Musâfaha, el ile tutmak demektir; yani avuç içini bir başkasının avuç içi ile birleştirmektir.

Cevherî der ki: “Musâfaha el ile tutmaktır.”⁵

Feyyumî der ki: ‘onunla musâfaha ettim’ demek ‘elimi onun eline uzattım’ demektir.”⁶

İbn-i Manzûr der ki: “Musâfaha, mufâale babındandır. Avuç içini avuç içi ile birleştirmek ve yüz yüze gelmek demektir.”⁷

İbn-i Hacer de şöyle der: “Musâfaha “es safha” kelimesinin mufâale babıdır. Bununla ‘elin iç kısmını (diğer) elin iç tarafına doğru uzatma’ manası kastedilir.”⁸

⁴ Musâfaha bölgemizde “kucaklaşma” şeklinde telakki edilmektedir; oysa kucaklaşmaya Arapçada “Muânaka” denir. Dolayısıyla “Musâfaha” denilince “El ile tokalaşma” anlaşılmalıdır; birçoklarının zannettiği gibi kucaklaşma anlaşılmamalıdır.

⁵ “es-Sihâh”, “se-fe-ha” maddesi, 1/383.

⁶ “el-Misbâhu'l-Münîr”, “se-fe-ha” maddesi, sf. 342.

⁷ “Lisânu'l-Arab”, “se-fe-ha” maddesi, 7/356.

⁸ “Fethu'l-Bârî”, 13/293.

İKİNCİ BÖLÜM

Ecnebî/Yabancı Kadınlarla Kastedilenler Kimlerdir? Ecnebî Kadın Kime Denir?

Ecnebi/yabancı kadın; kişi için evlenmesi caiz olan kadınlardır. Bunlar kişinin hanımı ve evlenmesi haram olan yakınları dışında kalan kadınlardır.⁹

Kadınlardan mahrem olanlar; kendileri ile evlenilmeleri –ebediyyen veya belirli bir dönem–¹⁰ haram olanlardır. Bunun haramlığında asıl olan Allah-u Teâlâ'nın

“Analarınız, kızlarınız, kız kardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, kardeş kızları (yeğenleriniz), sizi emziren (süt) anneleriniz, süt bacılarınız, eşlerinizin anaları (kayın valideleriniz), kendileri ile ilişkiye girdiğiniz eşlerinizden olan ve evlerinizde bulunan üvey kızlarınız size haram kılınmıştır. Eğer onlarla (nikâhlanıp ta) henüz ilişkiye girmemişseniz kızlarını almanızda sizler için bir günah yoktur. Kendi sulbünüzden olan oğullarınızın eşleri (gelinleriniz) ve iki kız kardeşi aynı anda (nikâh altına) almanız da size haram kılınmıştır; ancak geçen geçmiştir. Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir.” (Nisa, 23) buyruğu ile Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in şu sözleridir:

* “Kadın halası ve teyzesi ile aynı nikâh altında bulundurulamaz!”¹¹

* “Süt, doğumun haram kıldığı her şeyi haranı kılar”¹²

* “Nesep yoluyla haram olan, süt emme yoluyla da haram olur.”¹³

Evlenilmeleri Haram Olan Kadınlar Üç Kısımdır

a.) Nesep Yolu İle Evlenilmeleri Haram Olanlar:

⁹ “*Ahkâmu'n-Nazar*”, sf. 101; “*el-Fıkhü'l-İslamî ve Edilletuhu*”, 7/598.

¹⁰ Bunların açıklamaları ilerleyen sayfalarda gelecektir.

¹¹ Buhari ve Müslim rivayet etmiştir.

¹² Müslim rivayet etmiştir.

¹³ Müslim rivayet etmiştir.

Bunlar yedi kısımdır:

1. Anneler.
2. Kız çocukları.
3. Kız kardeşler.
4. Halalar.
5. Teyzeler.
6. Erkek kardeşin kızları.
7. Kız kardeşin kızları.

Bu sayılanlar ebedî surette haramdır, hiçbir şekilde kendileri ile evlenilmeleri caiz değildir.

Bizim “Anneler” sözümüz –ne kadar üst seviyeye gidilirse gidilsin– “nineleri” de kapsar.

“Kız çocukları” sözümüze –dereceleri ne kadar aşağı inerse insin– erkek çocuğun kızları ve kız çocuğun kızları (yani torunlar) dâhildir.

“Kız kardeşler” sözümüze de –gerek babadan olsun gerekse anneden– tüm bacılar girer.

b.) Süt Emme Yolu İle Evlenilmeleri Haram Olanlar:

Bunlarda nesep yolu ile evlenilmeleri haram olanlar gibi yedi kısma ayrılırlar.

1. Sütanneler.
2. Süt kızlar.
3. Süt kardeşler.
4. Süt halalar.
5. Süt teyzeler.
6. Süt emme nedeniyle kardeş olan bir erkeğin kızları.
7. Süt emme nedeniyle kardeş olan bir kadının kızları.

c.) Musâhere¹⁴ (evlilik) Yolu İle Evlenilmeleri Haram Olanlar:

1) Babanın (sonradan) evlendiği kadınlar (üvey anneler) ile dedenin evlenmiş olduğu kadınlar bu hükme dâhildir.

2) Çocuğun hanımı. –Aşağı doğru dereceleri ne kadar inerse insin– erkek torunun hanımı ile kız torunun oğlunun hanımı da aynı hükme tabidir.

3) Kaynanalar. Hanımının babaannesi ve anneannesi de aynı hükme tabidir.

4) Hanımının (önceki eşinden olan) kızı (ve torunları). Tabî ki burada erkeğin o kadınla ilişkiye girmiş olması şarttır.¹⁵

Kendileriyle Evlenilmeleri Muvakkat (Belirli Bir Süre) Olarak Haram Olanlar

1) Baldızlar.

2) Üç talakla boşanmış kadınlar. (Bu hüküm talak müddeti içerisinde geçerlidir.)

3) Başka bir erkekle evli olan kadınlarla iddet bekleyen kadınlar.

4) Semavî bir dine inanmayan kadınlar.¹⁶

¹⁴ Bir aileden kız alma yoluyla meydana gelen damatlık, kayınvalidelik ve kayınpederlik gibi hısımlığa “Musâhere” denir. “Sihriyyet” ibaresi de aynı anlamı ifade eder.

¹⁵ Kişi bir kadınla evlenip onunla ilişkiye girerse, o kadının kızları artık o kişiye haram olur. Ancak kişi bir kadınla evlenir de onunla cinsel teması olmazsa, o zaman o kadının kızları o şahsa haram olmaz. Bkz. Nisa Suresi, 23.

¹⁶ Müşrik kadınlarla evlenmek Kur’an ve Sünnetin açık nasslarına göre haramdır. Kendileri ile evlenilmesi caiz olan kadınlar ya Müslüman olmalıdır ya da –Yahudi ve Hıristiyanlar gibi– kitap ehli birisi. Evlenmek istediğimiz kadın eğer bunlardan birisi değilse onunla evlenmek caiz değildir. Rabbimiz şöyle buyurur: “Müşrik kadınları, iman edinceye

5) Dört kadınla evli olan birisi için beşinci eş.

Konuyla alakalı bir takım detaylar ve istisnâî durumlar vardır. Bunları öğrenmek için fıkıh kitaplarının ilgili bölümlerine müracaat edilebilir.

kadar nikâhlamayın; iman eden bir cariye, -hoşunuza gitse de- müşrik bir kadından daha hayırlıdır. Müşrik erkekleri de iman edinceye kadar (kızlarınızda) nikâhlamayın; iman eden bir köle, -hoşunuza gitse de- müşrik bir erkekten daha hayırlıdır. Onlar, ateşe çağırırlar, Allah ise kendi izniyle cennete ve mağfirete çağırır. O, düşünüp anlaşımlar diye âyetlerini insanlara açıklar.”
Bakara Suresi, 221.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yabancı Kadınlarla Tokalaşmanın Hükmü ve Konuyla Alakalı Âlimlerin Görüşleri

Tefsir, hadis, fıkıh ve diğer İslamî ilimlerle uğraşan ilk dönem ve son dönem âlimlerinin tamamı, yabancı kadınla tokalaşmanın haram olduğu hususunda ittifak etmişlerdir. Yaşadığımız şu çağda ortaya çıkan ve savunucusu¹⁷ tarafından yabancı kadınlarla tokalaşmanın caiz olabileceğini savunan şaz görüş hariç, aradan geçen bunca zamana rağmen –bildiğim kadarıyla– onlara muhalefet eden bir kimse bile yoktur.

Konuyla alakalı olarak, gerek dört mezhebe müntesip âlimlerin gerekse diğer ulemanın görüşleri ortadadır. Onlar bu görüşlerinde yabancı kadınlarla tokalaşmanın şer'an haram olacağını ifade etmektedirler. Onların bu noktadaki delilleri bir sonraki bölümde ele alınacaktır. Şimdi onların kavillerini zikredelim.

Konuya İlişkin Dört Mezhebin Açıklamaları

A) Hanefîlerin Görüşleri

1) “el-Hidâye” adlı eserin yazarı olan İmam Merğînânî şöyle der: “Bir erkeğin –şehvetten emin olsa bile– (yabancı bir) kadının yüzüne ve eline dokunması helal değildir.”¹⁸

2) İmam Semerkandî der ki: “İster şehvetle olsun ister şehvetsiz, genç bir bayan dokunmak haramdır; ancak zann-ı galibe göre şehvet duymayacağından emin olunursa o zaman kişinin yaşlı kadınlarla tokalaşmasında bir sakınca yok-

¹⁷ Bu fikri ilk olarak ortaya atan kimse “Hizbu't-Tahrîr” adıyla bilinen cemaatin lideri “Takiyyuddin en-Nebhânî” dir. Bu kitapta yer alan eleştiri ve tenkitler hep bu şahsa ve onun ortaya attığı fikirlere yöneliktir.

¹⁸ “el-Hidâye mea Tekmiletî Şerhi Fethi'l-Kadîr”, 8/460.

tur. Yok, eğer kadın şehvet duyuyorsa o zaman –erkek şehvet duymasa bile– onunla tokalaşmak helal olmaz.”¹⁹

3) “el-İhtiyâr” adlı kitapta şöyle geçer: “Kişi, –eğer şehvetten eminse– yabancı bir kadının sadece yüzü ve ellerine bakabilir; diğer yerlerine bakamaz. Eğer şehvetten emin değilse o zaman kadının yüzüne ve ellerine bakması da caiz değildir. Bu hükümden hâkim ve şahit istisna tutulmuştur. Kişinin –şehvetten emin olsa bile– bu organlara dokunması caiz olmaz.”²⁰

4) “ed-Dürrü’l-Muhtâr” adlı kitabın müellifi şöyle der: “Kişi şehvetten emin olsa bile bir kadının yüzüne ve ellerine dokunamaz; bu, helal değildir.”²¹

5) İmam Zeylâî der ki: “Kişinin –şehvetten emin olsa bile– yabancı bir kadının yüzüne ve ellerine dokunması –aralarında mahremiyet bulunduğu ve zaruret olmadığı için– caiz değildir.”²²

6) İmam Kâsânî der ki: “Bu iki uzva (yani el ve yüze) dokunmanın hükmüne gelince; onlara dokunmak helal değildir.”²³

7) “Mültekâ” adlı eserin müellifi şöyle der: “Eğer kadın genç ise –kişi şehvetten emin olsa bile– namahrem bir kadına bakamaz...”²⁴

B) Malikîlerin Görüşleri

8) Kadı Ebu Bekir İbnu’l-Arabî²⁵ der ki: “Allah-u Teâlâ şöyle buyurur:

¹⁹ “Tuhfetu’l-Fukahâ”, 3/334.

²⁰ “el-İhtiyâr li Ta’lîli’l-Muhtâr”, 4/156.

²¹ “Hâşiyetu İbn-i Abidîn”, 6/367.

²² “Tebyinu’l-Hakâik”, 6/18.

²³ “Bedâiu’s-Senâî”, 6/2959.

²⁴ “Mültekâ’l-Ebhur”, 2/237.

²⁵ Malikîlerin bu büyük âlimi ile sûfîlerin Şeyhu’l-Ekber’i olan İbn-i Arabî’yi birbirine karıştırmamak gerekir.

«Ey Nebi! İman eden kadınlar, hiçbir şeyi Allah'a ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocuklarını öldürmemek, elleriyle ayakları arasında bir iftira uydurup getirmemek, maruf olan hiçbir işte sana karşı gelmemek konusunda sana biat etmek üzere geldikleri zaman, biatlerini kabul et ve onlar için Allah'tan mağfiret dile. Şüphesiz Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.» (Mumtahine, 12)

Urve radiyallahu anh'den rivayet edildiğine göre Aişe radiyallahu anha şöyle demiştir: “Hz. Peygamber ancak bu ayet ile imtihana çekildi.”

Ma'mer der ki: İbn-i Tâvus, babasının şöyle dediğini bana haber verdi: “Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem'in eli, –sahip olduğu hanımlar haricinde– hiçbir kadının eline değmemiştir.”

Yine Hz. Aişe'den şöyle nakledilmiştir: “Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem'in eli (yabancı) bir kadının eline değmemiştir. Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: «Ben kadınlarla tokalaşmam! Benim yüzüme söylediğim söz bir kadına söylediğim söz gibidir.»

Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem'in, elbisesi üzerinden kadınlarla tokalaştığı (biat aldığı) rivayet edilmiştir. Hz. Ömer'in O'nun yerine biat aldığı da nakledilir. Yine Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem'in bir kadın görevlendirdiği, bu kadının Safa Tepesi'nde durarak kadınlardan biat aldığı da rivayet edilen hadisler arasındadır. Ancak bunların tamamı zayıftır. Bu nokta da sadece “sahih” olarak rivayet edilen hadislere itimat etmek gerekir.²⁶

9) İbnu'l-Arabî başka bir kitabında da şöyle der: “Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem, anlaşmanın önemini vurgulamak için erkeklerden hem sözlü, hem de fiilî olarak –musâfaha etmek sureti ile– biat alırdı. Kadınlar da (kendile-

²⁶ “Ahkâmu'l-Kur'ân”, 4/1791.

riyle) böyle biatleşmesini isteyince onlara şöyle dedi: «Benim yüz kadına söylediğim söz bir kadına söylediğim söz yerine geçer.» Allah Rasûlü'nün o kadınlarla tokalaşmayışının nedeni; yabancı kadına dokunmanın dinen haram olduğunu bizlere bildirmektir.”²⁷

10) İmam Bâcî der ki: “Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* ‘Ben asla kadınlarla tokalaşmam’ derken –Allah en iyisini bilir ama– bundan sakınılması gerektiğini kastediyordu; zira erkeklerle biatleşmesinin şekli: eli el üstüne koymak/musâfaha etmektir. Kadınlarla biatleşme de ise –onlarla ten teması olacağı için– bu şekli yasakladı.”²⁸

C) Şafiîlerin Görüşleri

11) İmam Nevevî der ki: “Henüz yüzünde tüy bitmemiş güzel çehreli çocuklarla tokalaşmaktan uzak durmak gerekir. Şüphesiz ki onlara (şehvetle) bakmak haramdır. Âlimlerimiz şöyle demişlerdir: «Kendisine bakılması haram olan kimseye el ile dokunmakta haramdır; hem bunun haramlığı daha da şiddetlidir.» Kişinin yabancı bir kadına bakması ancak evlenme, alış-veriş ve benzeri durumlarda caizdir. Kadınlara dokunmak ise bu durumların hiçbirisinde caiz olmaz.”²⁹

12) Yine İmam Nevevî, Hz. Aişe hadisini³⁰ naklettikten sonra şöyle der: “Bu hadis, kadınlardan biat almanın söz ile olacağını gösterir... Yine kadının sözünü duymanın mubah olduğu, onun sesinin avret olmadığı, –kan aldırma ve tedavi olma gibi bir zaruret bulunmadığı sürece– onun tenine temas etmenin yasaklandığı bu hadisten çıkarılan hükümlerendir.”³¹

²⁷ “*Ârîdatu'l-Ahvezî*”, 7/95, 96.

²⁸ “*el-Muntekâ Şerhu'l-Muvattâ*”, 7/308.

²⁹ “*el-Ezkâr*”, sf. 228.

³⁰ Bu hadis, kitabın ilerleyen bölümlerinde gelecektir.

³¹ “*Şerhu Sahihi Müslim*”, 13/10.

13) İbn-i Hacer der ki: “Hz. Aişe hadisinden şu hükümler çıkar:

a) Namahrem kadının sesini duymak mubahtır.

b) Kadının sesi avret değildir.

c) Zaruret olmadığı sürece tenine temas etmek yasaklanmıştır.”³²

14) İbn-i Hacer başka bir yerde de şöyle der: “Namahrem kadınla ve henüz tüyü bitmemiş güzel yüzlü çocuklarla musâfaha edilmez.”³³

15) “Kifâyetu’l-Ahyâr” adlı eserin sahibi şöyle der: “Kadının neresine bakmak haramsa orasına dokunmak ta-evleviyetle- haramdır; zira dokunmak daha fazla haz verir.”³⁴

16) Hafız Irakî şöyle der: “Hz. Aişe hadisi, Rasûlullah *sallâhu aleyhi ve sellem*’in elinin eşlerinden ve sahip olduğu cariyelerinden başka bir kadına -ne biatleşme esnasında ne de başka bir işte- değmediğini göstermektedir. Eğer O, -korunmuşluğuna ve hakkında şüphe edilmesinin söz konusu olmamasına rağmen- böyle bir şeyi yapmamışsa, O’nun dışında kalan insanların evleviyetle bunu yapmaması gerekir. Rasûlullah *sallâhu aleyhi ve sellem*’in bu işten sakınmasının sebebi; bunun kendisine haram olmasından dolayıdır.”³⁵

17) Hafız Hazımî der ki: “Bu mesele hakkında birçok sahih hadis varit olmuştur. Bu hadislerin tamamı Hz. Peygamber *sallâhu aleyhi ve sellem*’in kendisine namahrem olan kadınlardan musâfaha şeklinde biat almadığını açıkça ortaya

³² “Fethu’l-Bârî”, 16/330.

³³ A.g.e. 13/294.

³⁴ “Kifâyetu’l-Ahyâr”, sf. 353.

³⁵ “Tarhu’t-Tesrîb”, 7/44, 45.

koymaktadır. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in kadınlarla olan biati ancak söz ile vuku bulmuştur."³⁶

18) Şeyh Burhaneddin el-Ca'berî Ümeyme *radiyallahu anha* hadisini³⁷ naklettikten sonra şöyle der: "Bu, gerek biatleşmede, gerekse diğer durumlarda kadınlarla tokalaşmanın haram olduğunu ortaya koyan sahih bir hadistir."³⁸

D) Hanbelîlerin Görüşleri

19) Şeyhu'İslâm İbn-i Teymiyye der ki: "Kadınlara ve henüz yüzünde tüy bitmemiş parlak çocuklara şehvetle bakmak haramdır. Bunun helal olduğunu iddia eden icmaen kâfir olur. Şehveti harekete geçiren bakışlarda haramdır. Bu görüş, İmam Ahmed ve İmam Şafiî tarafından da ifade edilmiştir. Şehvetle olan her bir bakış ihtilafsız haramdır. Bunun ilişki için veya gözü eğlendirmek amacıyla olması fark etmez. Kadına dokunmak ona bakmak gibidir; hatta daha ötedir."³⁹

20) İbn-i Muflih der ki: "Kadın kadınlara, erkek erkeklerle tokalaşabilir. Genç kızın ise erkeklerle tokalaşması haramdır. 'el-Fusûl' ve 'er-Ri'âye' adlı kitaplarda böyle zikredilmiştir."⁴⁰

21) İbn-i Muflih, Muhammed b. Abdillâh b. Mihrân'dan şunu nakletmiştir: "Bir gün Ahmed b. Hanbelî'ye kadınlarla tokalaşan bir adam hakkında soru soruldu. Ahmed b. Hanbelî 'Böyle bir şey olmaz!' dedi ve çok ağır konuştu. Bunun üzerine ben ona: 'Ey İmam! Adam elbisesi ile tokalaşıyor

³⁶ "el-İ'tibâr", sf. 406.

³⁷ Ümeyme *radiyallahu anha* hadisi, kitabın ilerleyen sayfalarında gelecektir.

³⁸ "Rusûhu'l-Ahbâr", sf. 511.

³⁹ "el-İhtiyârâtü'l-İlmiyye", "el-Fetâva'l-Kübrâ"nın beşinci cildinde. Sf. 118.

⁴⁰ "el-Âdâbu's-Şer'iyye", 2/257. (Not) Müellif, İbn-i Muflih'in ibaresini naklederken büyük olasılıkla nakilde eksik aktarımda bulunmuştur; çünkü elimizde ki nüsha da yer alan ifadeye göre düzgün bir anlam çıkmamaktadır.

(teni kadının tenine değmiyor, bu olur mu?)’ dedim. İmam yine ‘Hayır’ cevabını verdi.”⁴¹

22) Sefârînî der ki: “Genç bir bayanla tokalaşmak haramdır. ‘el-Fusûl’ ve ‘er-Ri’âye’ adlı kitaplarda da hüküm böyledir. ‘el-İkna’ adlı eserde de –diğerlerinde olduğu gibi– bunun kesin bir şekilde haram olduğu ifade edilmiştir. Hiç şüphe yok ki, kadınla tokalaşmak ona bakmaktan daha şerli bir iştir.”⁴²

23) “Menâru’s-Sebîl” adlı eserin müellifi şöyle der: “Şehvetle veya şehvetin galeyana gelmesi korkusu ile zikretmiş olduklarımıza bakmak haramdır. Dokunmak bakmak gibidir; hatta –şehveti harekete geçirme bakımından daha ileri bir seviyede olduğu için– (haram olma hususunda) daha önceliklidir. Bakılması haram olan yerlere dokunmakta haramdır.”⁴³

Çağdaş Âlimlerin Görüşleri

24) Muhammed Nasiruddin el-Elbânî der ki: “Bu hadiste,⁴⁴ kendisine helal olmayan kadınlara dokunan kimse için çok ağır bir tehdit vardır. Yine bu hadis, yabancı kadınlarla tokalaşmanın haram olduğuna delildir; zira tokalaşmak kadına dokunma kapsamındadır.”⁴⁵

25) Vehbe Zuhayli şöyle der: “Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in “Ben asla kadınlarla tokalaşmam” hadisinden dolayı kadınlarla tokalaşmak haramdır.”⁴⁶

⁴¹ “A.g.e. 1/280.

⁴² “Gıdau’l-Elbâb”, 1/280.

⁴³ “Menâru’s-Sebîl”, 2/142.

⁴⁴ Şeyh Elbânî’nin işaret etmiş olduğu hadis şudur: “Sizden birinizin başının demir iğnelerle delinmesi kendisine helal olmayan bir kadına dokunmasından daha hayırlıdır.” (Sahihu’l-Camii’s-Sağîr, 7177)

⁴⁵ “Silsiletu’l-Ehâdîsi’s-Sahîha”, hadis no: 226.

⁴⁶ “el-Fıkhü’l-İslâmî veEdilletuhu”, 3/567.

26) Dr. Muhammed Abdulaziz Amr der ki: "Namahrem olan genç bir kadınla tokalaşmanın haram olduğuna dair (âlimler arasında) icma' vardır."⁴⁷

27) Ramazan el-Bûtî der ki: "Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in kadınlardan nasıl biat aldığına dair zikrettiğimiz bu şeylerden anlaşıldığına göre, kadınların biati ancak söz ile olur; elleri tutulmaz. Ellerin tutulması erkeklerle biatleşmede söz konusudur. Bu da bize göstermektedir ki, erkeğin, kendisine namahrem olan kadınların bedenine dokunması caiz değildir. Ben bu mesele hakkında İslam âlimleri arasında her hangi bir ihtilafın olduğunu bilmiyorum. Bunun caiz olması ancak tedavi, kan aldırma ve dış çektirme gibi konularda mümkündür..."⁴⁸

28) Şeyh İsmail Mukaddem der ki: "Müslümanlar! Allah bizlere ve sizlere rahmet etsin. Bilmeniz gerekir ki, bir erkeğin namahrem olan bir kadınla tokalaşması caiz değildir. Aynı şekilde erkeğin bedeninden bir uzvun kadının bedeninden bir uzva değmesi de caiz olmaz."⁴⁹

29) Allame Muhaddis Fadlullah el-Cîdânî der ki: "Karşılaşma anında musâfaha yapmak icmaen sünnettir; ancak yabancı kadın ve tüysüz güzel gençler bu hükümden istisna edilmiştir."⁵⁰

30) Şemsu'l-hakk Azîm Abâdî der ki: "Üstadımız Kadı Beşiruddin el-Kanvecî, kadınlarla tokalaşmayı caiz görmeyenlerin en şiddetlilerindendi. Onun bu konuya ilişkin bir risalesi vardır. Üstat orada kadınla tokalaşmanın caiz olmayacağına dair sözü bayağı uzatmıştır. Gerçek şu ki, doğru olan da budur."⁵¹

⁴⁷ "el-Libâsu ve'z-Ziyne fi'ş-Şerâti'l-İslâmiyye", sf. 147.

⁴⁸ "Fıkhu's-Sîyre", sf. 296.

⁴⁹ "Edilletu Tahrîmi Musâfahati'l-Mer'eti'l-Ecnebiyye", sf. 5.

⁵⁰ "Fadlullahi's-Samed Şerhu'l-Edebi'l-Müfred", 2/454.

⁵¹ "et-Ta'liku'l-Muğnî alâ Süneni Darâkutnî", 4/147.

31) Ahmed el-Bennâ der ki: “Bu konuyla alakalı hadisler açıkça ortaya koymaktadır ki, yabancı kadınla tokalaşmak ve arada bir engel olmaksızın onun tenine temas etmek haramdır.”⁵²

32) Muhammed Sultan el-Ma’sûmî der ki: “İster şehvetle olsun ister şehvetsiz, ister genç olsun isterse yaşlı yabancı kadınlarla tokalaşmak caiz ve helal değildir. Bu, hem dört mezhebin, hem de diğer ulemanın görüşüdür.”⁵³

33) Muhammed Ali es-Sabûnî der ki: “Erkekler elini Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in eline koyarak Müslüman olmak, cihad etmek ve işitip itaat etmek üzere biatleşiyordu. Kadınlara gelince; hiçbir şekilde Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in bir kadınla tokalaştığı ve elini bir kadının eline koyduğu sabit değildir. Onlarla biatleşme yalnızca söz ile olmuştur...”

Sabûnî devamla şöyle der: “Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in ne biatleşmede ne de başka bir durumda kadınlarla el sıkıştığı sabit değildir.”⁵⁴

34) Abdulaziz b. Bâz ile İbn-i Useymin’e şöyle bir soru yöneltilmiş:

“Yabancı bir kadınla tokalaşmak caiz midir? Şayet eline bir şey giymişse hüküm nasıl olur? Tokalaşan kimsenin genç veya yaşlı olması ya da (kendisi ile tokalaşılanın) acûz (yaşlı) bir kadın olması hükmü değiştirir mi?

Bu soruya şöyle cevap vermişlerdir:

“Kendileri ile evlenilmesi caiz olan kadınlarla tokalaşmak her ne surette olursa olsun caiz değildir. Onların genç veya yaşlı olması ya da tokalaşan erkeğin genç veya ihtiyar

⁵² “*el-Fethu’r-Rabbânî bi Tertibi Müsnedi’l-İmam Ahmed b. Hanbel eş-Şeybânî*”, 17/351.

⁵³ “*Akdu’l-Cevheri’s-Semîn*”, sf. 189.

⁵⁴ “*Tefsîru Âyâti’l-Ahkâm*”, 2/564, 565.

olması fark etmez. Çünkü bu iki gruptan her biri için etkilene (fitneye düşme) tehlikesi vardır. Sahih olarak rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Ben kadınlarla tokalaşmam!”

Hiz. Aişe *radiyallahu anhâ* şöyle demiştir.

“Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in eli asla bir kadının eline değmiş değildir. O, kadınlarla yalnızca söz ile biatleşirdi.”

Delillerin umumiliği ve fitneye sürükleyen yolların kapatılmasının (Seddü’z-zeria) lüzumundan dolayı tokalaşırken (eldiven gibi) bir engelin olup-olmaması da pek önemli değildir. (Yani bu ne şekilde olursa olsun caiz olmaz)”⁵⁵

35) Bu iki âlime kitabın ilerleyen sayfalarında şöyle bir soru yöneltilmiştir: “Acaba evlenmeleri bize haram olan (teyze ve hala gibi) akrabalarımızla bir engel vasıtasıyla tokalaşmamız caiz midir?”

Bu soruya da şöyle cevap vermişlerdir: “Bir erkeğin bu tür kimselerle ister bir vasıta ile olsun isterse vasıtasız, her surette tokalaşması caizdir. Çünkü mahrem⁵⁶ olan bir erkeğin kendisiyle evlenmesi haram olan bir kadının yüzüne, ellerine, ayaklarına ve ehl-i ilmin zikretmiş olduğu yerlerine bakması caizdir. Ancak akraba olan bu kadın eğer mahrem değilse, o zaman onunla musâfaha etmek ister bir engel vasıtası ile olsun, isterse direk olarak, caiz değildir. Eğer ortada erkeklerin bu tür kadınlarla musâfaha etmesi gibi bir adet/anane varsa o takdirde kişinin İslam’a ters olduğu için

⁵⁵ “Fetâva’l-Ulema li’n-Nisâ”, sf. 50.

⁵⁶ “Mahrem” kelimesi ile evlenilmeleri caiz olmayan kimseler kastedilir. Bunlar, erkeklerden baba, oğul, kardeş ve benzerleri; kadınlardan ise anne, bacı, kız çocuğu ve benzerleridir. Bu tip insanların aralarında evlenme yasağı bulunduğu için “Mahrem” denilmiştir. Aralarında evlenme yasağı olmayanlara ise Farsça bir terim olan “Namahrem” lafzı kullanılır. Bu terimlerin detayı kitabın ikinci bölümünde geçmişti.

bu âdeti yok etmesi gerekir. Hiç şüphe yok ki ten teması bakıştan daha etkilidir. Genel itibarı ile şehvetin dokunma yoluyla harekete geçmesi bakma yoluyla hareket geçmesinden daha önceliklidir. Kişinin mahremi olmayan kadınların eline bakması bile uygun değilse, o halde nasıl olurda o eli sıkabilir?”⁵⁷

36) Suudi Arabistan Fetva ve İlmî Araştırma Komitesine yöneltilen bir soru şöyledir: “Ben dayımla birlikte Ananemden süt emen birisiyim. (Yani dayımla sütkardeşim) Şu halde benim, dayımın eşiyle (Yengemle) selamlaşıp tokalaşmam caiz midir? Yoksa bana mahrem olmadığı için haram mıdır?

Bu soruya heyet şöyle cevap vermiştir: “Dayınla birlikte Ananenden ister sür emmiş ol ister olma, sen (yengene) namahrem olduğun için elinin onun eline değmesi caiz değildir; ama dil ile selam vermen caizdir.

Hz. Aişe Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in kadınlarla biatleşmesini ifade eden ayeti tefsir ederken şöyle demiştir: “Vallahi, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in eli biatleşme sırasında asla bir kadının eline değmemiştir. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in kadınlarla biatleşmesi ancak ‘Ben şuna dair seninle biatleştim’ sözü ile olmuştur.” (Buhârî rivayet etmiştir.)

Umeyme bnt. Rukayka *radıyallahu anhâ* şöyle anlatır:

“Ben, biat etmek için gelen kadınlarla beraber Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’e geldim. Hep birlikte: «Ya Rasûlullah! Ellerimizi tutarak biat almayacak mısınız?» dedik. Bunun üzerine O şöyle buyurdu: “Ben asla kadınlarla el sıkışmam. Benim bir kadına söylediğim söz yüz kadına ayrı ayrı söyledi-

⁵⁷ “Fetâva’l-Ulema li’n-Nisâ”, sf. 112.

ğim söz gibidir” (İmam Ahmed sahih bir senetle rivayet etmiştir.)⁵⁸

37) Şeyh Muhammed Hâmid’de yabancı kadınlarla tokalaşmanın haram olduğuna fetva vermiştir. Hatta onun “Yabancı kadınlarla tokalaşmanın İslam’a göre Hükümü” adında birde risalesi vardır.⁵⁹

38) Abdulkерim Zeydan der ki: “Âlimlerin sözlerini, delillerini ve Sünneti Seniyye’de erkeğin kadınla tokalaşması ve birbirine dokunması hususunda zikredilen hadisleri incelediğimde; benim nezdimde erkeğin yabancı bir kadınla tokalaşmasının caiz olmayacağı daha ağır basmaktadır. Bu noktada tokalaşmaya erkeğin başlaması ile kadının başlaması arasında hiçbir fark yoktur. Aynı şekilde genç veya yaşlı olmaları ya da birinin genç öbürünün yaşlı olması da hükmü değiştirmez, çünkü erkekle kadının tokalaşmasının tehlikesinden bahseden hadisler mutlak olarak gelmiş ve gençlere caiz olmayıp yaşlılara caiz olduğunu gösteren en ufak bir takyit varit olmamıştır.”⁶⁰

⁵⁸ “Fetâvâ’l-Lecneti’d-Dâime”, fetva no: 2823.

⁵⁹ “Hükümü’l-İslâm fi Musâfahati’l-Mer’eti’l-Ecnebiyye”, sf. 97.

⁶⁰ “el-Mufassal fi Ahkâmi’l-Mer’eti”, 3/239.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Yabancı Kadınlarla Tokalaşmanın Caiz Olmadığına Dair Âlimlerin Getirmiş Olduğu Deliller

Gerek önceki dönem âlimlerinin gerekse son dönem ilim ehlinin, yabancı bir kadınla tokalaşmanın haram olduğuna dair görüşlerinin aktardıktan sonra şimdi de onların konuyla alakalı delillerinin zikretmeye çalışacağım.

1) Hz. Aişe Hadisi:

Hz. Aişe *radıyallahu anhâ* der ki: “Mümin kadınlar Hz. Peygamber’e hicret ederek geldiklerinde, Hz. Peygamber Allah-u Teâlâ’nın «Ey Nebi! İman eden kadınlar, hiçbir şeyi Allah’a ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocuklarını öldürmemek, elleriyle ayakları arasında bir iftira uydurup getirmemek, maruf olan hiçbir işte sana karşı gelmemek konusunda sana biat etmek üzere geldikleri zaman, biatlerini kabul et ve onlar için Allah’tan mağfiret dile. Şüphesiz Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.» (Mumtahine, 12) buyruğu gereği onları imtihan ederdi. Onlardan her kim bu şartları kabul ederse imtihan edilmeyi⁶¹ kabul etmiş oluyordu.

Kadınlar bunu sözleriyle kabullendiklerinde Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* onlara “Haydi gidebilirsiniz. Kuşkusuz Ben sizlerle biatleştim” derdi.

Hz. Aişe der ki: “Allah’a yemin olsun ki, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in eli hiçbir kadının eline değmiş değildir.

⁶¹ İbn-i Abbas *radıyallahu anhuma*’ya göre kadının imtihan edilmesi; eşine kızarak veya başka bir belde de yaşamayı arzu ederek yahut dünyaya olan rağbeti ya da bir erkeğe olan sevgisinde dolayı hicret etmediğine; aksine Allah ve Rasûlü için evinden ayrıldığına dair yemin ettirilmesi-
dir.

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in onlarla biatleşmesi ancak söz ile olmuştur."⁶²

Buhârî'nin Hz. Aişe'den yapmış olduğu rivayet ise şu şekildedir:

"Mümin kadınlardan her kim bu şartları kabul ederse Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* ona: "Ben seninle sözlü olarak biatleştim" derdi.

Hayır, Vallahi Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in eli biatleşme sırasında hiçbir kadına değmiş değildir. Rasûlullah onlarla ancak 'Ben seninle bu şartlar üzere biatleştim' diyerek biat ederdi..."⁶³

İbni Mace'nin Hz. Aişe'den aktarmış olduğu diğer bir rivayet şu şekildedir: "Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in elinin içi asla bir kadının elinin içine değmemiştir. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* onlardan söz aldığı anda onlara 'Ben sizinle söz vasıtası ile biatleştim' derdi."⁶⁴

İbn-i Hacer der ki: "Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in 'Ben sizinle sözlü olarak biatleştim' buyruğu, O'nun erkeklerle biatleşmede olduğu gibi el ile değil de, söz ile biatleştiğini gösterir."⁶⁵

İmam Nevevi der ki: "Hz. Aişe'nin 'Vallahi, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in eli asla bir kadının eline değmiş değildir, Rasûlullah'ın onlarla biatleşmesi söz ile olmuştur' sözü, kadınlarla biatleşmenin el ile değil de, söz ile olacağını gösterir. Aynı şekilde erkeğin biatleşme şeklinin hem el hem de söz ile olacağı, namahrem bir kadının sesini duymanın caiz olduğu ve sesinin avret olmadığı, kan aldırma ve tedavi

⁶² Buhârî ve Müslim rivayet etmiştir. Bkz. Buhârî *Fethu'l-Bârî* Şerhiyle birlikte, 11/345, 346. Müslim *Nevevî* Şerhiyle birlikte, 13/10. hadis no: 1866.

⁶³ "Fethu'l-Bârî", 10/261.

⁶⁴ "Sahihu Süneni İbn-i Mâce", hadis no: 2324.

⁶⁵ "Fethu'l-Bârî", 10/261.

olma gibi bir zorunluluk bulunmadıkça namahrem bir kadının tenine dokunulmayacağı bu hadisten çıkarılan hükümlerdendir.⁶⁶

2) Umeyme bnt. Rukayka Hadisi:

Umeyme *radıyallahu anhâ* der ki: “Ben, bir grup kadınla beraber Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem’e* biat etmek için geldim. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem’e*:

— Ey Allah’ın peygamberi, bizler Allah’a hiçbir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocuklarımızı öldürmemek, ellerimiz ve ayaklarımız arasında bir iftira düzüp getirmemek ve iyi şeyler hususunda sana isyan etmemek üzere sana biat ediyoruz, dedik. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*:

— Güç yetirdiğiniz ve takat getirdiğiniz şeylerde, buyurdu.

Bizler:

— Allah ve peygamberi bize bizden daha merhametlidir, haydi (ver elini de) biat edelim, dedik.

Bunu üzerine Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*:

— Ben kadınlarla el sıkışmam. Benim yüz kadına toptan söylediğim söz her kadına ayrı ayrı söylenmiş yerine geçer, buyurdu.”⁶⁷

Tirmizî hadis için “hasen-sahih” hükmünü vermektedir.⁶⁸ İbn-i Kesir “İsnadı sahihtir” derken ⁶⁹ Elbnî’de aynı

⁶⁶ “Şerhu’n- Nevevî”, 10/13.

⁶⁷ Hadisi Tirmizî, Nesaî, İbn-i Mâce, İmam Malik, İmam Ahmed, İbn-i Hibban ve Dârakutnî rivayet etmiştir.

⁶⁸ “Tirmizî”, 4/152. Hadis no: 1597.

⁶⁹ “Tefsîru’l-Kur’ani’l-Azîm”, 4/352.

kaniya ulaşmıştır.⁷⁰ Şuayb el-Arnaut ise hadisin senedinin Buhârî ve Müslim'in şartlarına uygun olduğunu belirtir.⁷¹

Tirmizî'nin diğer bir rivayeti ise şu şekildedir:

“Ümeyme *radıyallahu anhâ* Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e:

— Ya Rasûlullah, haydi biatımızı kabul et, dedi (Sufyan der ki: O, bununla 'bizimle musâfaha et' demeyi kastetmektedir.)

Bunun üzerine Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*:

— Ben kadınlarla tokalaşmam. Benim yüz kadına toptan söylediğim söz her kadına ayrı ayrı söylenmiş hükmündedir, buyurdu.⁷²

Abdurrezzak'ın “Musannef” adlı eserinde yer alan diğer bir rivayet ise şu şekildedir:

Ümeyme *radıyallahu anhâ* der ki: Bizler:

— Ey Allah'ın Peygamberi! Seninle musâfaha etmeyecek miyiz? dedik. Bunun üzerine Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*:

— Ben kadınlarla musâfaha etmem. Benim bir kadına söylemiş olduğum söz yüz kadına ayrı ayrı söylenmiş yerine geçer, buyurdu.”⁷³

Başka bir rivayette de şöyle geçer:

Ümeyme *radıyallahu anhâ* der ki:

“Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* bizden hiç kimse ile el sıkışmadı.”⁷⁴

⁷⁰ “*Silsiletu'l-Ehâdîsi's-Sahîha*”, hadis no: 529.

⁷¹ “*el-İhsân*”, 10/417.

⁷² “*el-Musannef*”, hadis no: 9826.

⁷³ “*Silsiletu'l-Ehâdîsi's-Sahîha*”, hadis no: 529.

⁷⁴ Hadis –Elbânî'nin de belirttiği üzere– hasen bir senetle Ahmed ve Hâkim tarafından rivayet edilmiştir. Bkz. “*Silsiletu'l-Ehâdîsi's-Sahîha*”, hadis no: 529.

Bu hadisler Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in biat alma esnasında kadınlarla tokalaşmadığını beyan eden açık naslardır.

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* biat alma esnasında kadınlarla tokalaşmamışsa, biatleşmenin dışında kalan yerlerde haydi haydi tokalaşmamıştır.

Eğer Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* –korunmuş olmasına rağmen– onlarla tokalaşmayı terk ediyorsa, bizim daha önce-likli bir şekilde bunu terk etmemiz gerekmektedir; çünkü o bizim örneğimiz ve rehberimizdir.

3) Abdullah b. Amr Hadisi:

Ahmed b. Hanbel, Abdullah b. Amr *radıyallahu anh*'ın şöyle dediğini rivayet etmiştir: “Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* biat alma esnasında kadınlarla musâfaha etmezdi.”⁷⁵

Allame Münavî, İbn-i Hacer el-Heysemî'nin bu hadisin senedi için “Hasen” hükmü verdiğini nakletmektedir.⁷⁶

Ahmed el-Bennâ, İbn-i Hacer ve Suyutî'nin bu hadisi “Hasen” kabul ettiklerini söylemektedir.⁷⁷

Elbani der ki: “Ahmed b. Hanbel, Buhârî, Tirmizî ve diğer hadis imamlarının, Amr b. Şuayb'ın babasından onunda dedesinden rivayet etmiş olduğu hadisle delil getirmiş olmaları nedeniyle hadisin isnadı hasendir.”⁷⁸

4) Tâvus Hadisi:

İmam Tirmizî Ma'merden, O İbn-i Tâvustan, O da babasından şöyle nakleder: “Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in eli, sahip olduğu kadınların dışında hiçbir kadına değmiş değildir.”⁷⁹

⁷⁵ “Müsned”, 2/213.

⁷⁶ “Feydu'l-Kadîr”, 5/186.

⁷⁷ “el-Fethu'r-Rabbânî”, 17/35.

⁷⁸ “Silsiletu'l-Ehâdîsi's-Sahîha”, hadis no: 530.

⁷⁹ “Tirmizî”. 3/173.

Hadis Elbânî'nin de belirttiği gibi sahihtir.

İbn-i Cüreyc'in İbn-i Tâvus'tan onunda babasından yapmış olduğu rivayet ise şöyledir: "Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* kadınlardan söz alır ve ben kadınlarla musâfaha etmem" derdi.⁸⁰

5) Nüheyeye bnt. Abdillâh Hadisi:

Ebu Nuaym'ın rivayet ettiğine göre Nüheyeye *radıyallâhu anhá* şöyle demiştir: "Ben babamla birlikte Hz. Peygamber'in yanına geldim. Hz. Peygamber erkekler ile biatleşip musâfaha etti. Kadınlarla ise ancak biatleşti; onlarla musâfaha etmedi."⁸¹

6) Ukayle bnt. Ubeyd Hadisi:

Ukayle bnt. Ubeyd *radıyallâhu anhá*'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "Ben kadınların ellerine değmem!"

Hadisi Taberânî "el-Evsat" ta rivayet etmiştir. Hadis Elbânî'nin de belirttiği gibi "sahih" tir.⁸²

Bu ve bir önceki rivayet, Hz. Aişe'nin Rasûlullah'ın biat alma esnasında kadınlarla musâfaha etmediğine dair naklettiği hadisi desteklemekte ve Hz. Aişe'nin bu noktada yalnız kalmadığını göstermektedir. Yine bu rivayetler Hz. Aişe'nin -birilerinin iddia ettiğinin aksine- konuyla alakalı malumatının ne derece (ileri) olduğunu ifade etmede yeterlidir. Me-seleye ilişkin ortaya atılan şüphelere cevap verirken bu mesele izah edilecektir.

7) Makil b. Yesâr Hadisi:

Makil b. Yesâr *radıyallâhu anhá* Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğunu söylemiştir: "Sizden birinizin ba-

⁸⁰ Abdurrezzak, "el-Musannef", hadis no: 9831.

⁸¹ "et-Telhîsu'l-Habîr", 4/169.

⁸² "Sahihu'l-Camii's-Sağîr", hadis no: 7177.

şının demir iğneler ile delinmesi kendisine helal olmayan bir kadına dokunmasından daha hayırlıdır.”

Hadis, Taberânî ve Beyhakî tarafından rivayet edilmiştir. Münzirî der ki: “Taberânî’nin ricali sahih hadis ricalidir.”⁸³

Elbânî der ki: “Hadisi Rûyânî “Müsned”inde rivayet etmiştir. Senedi “ceyyid” dir. Hadisi rivayet edenlerin tamamı sikadır. Şeddad b. Said hariç hepsi Buhârî ve Müslim’in ricalidir. Şeddad ise sadece Müslim’in ricalindedir. Onun hakkında her ne kadar ufak çapta eleştiri olmuşsa da bu hadisi “Hasen” seviyesinden aşağı inmez...” “...Bu hadiste, kendisine helal olmayan kadınlara dokunan kimse için çok ağır bir tehdit vardır. Yine bu hadis yabancı, kadınlarla tokalaşmanın haram olduğuna delildir; zira tokalaşmak (kadına) dokunma kapsamına dâhildir.”⁸⁴

8) Ebu Hureyre Hadisi:

Ebu Hureyre *radıyallahu anh*’den rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

“Âdemoğluna zinadan nasibi yazılmıştır. O buna mutlaka erişecektir. Gözler zina eder; gözlerin zinasın bakmaktır. Kulakların zinası dinlemek, dilin zinası konuşmak, ellerin zinası tutmak, ayakların zinası yürümektir. Kalp ise arzular ve temenni eder. (En sonunda) ferç bunu ya tasdik eder ya da tekzip!”⁸⁵

İmam Nevevî der ki: “Hadisin manası şöyledir: Âdemoğluna zinadan nasibi takdir edilmiştir. Onlardan kimisinin zinası fercini haram olan diğer bir ferce girdirmek sureti ile hakiki olurken, kimisinin zinası da harama bakmak, zina (türü şeylere) kulak vermek, yabancı bir kadının eline dokunmak, onu öpmek, zinaya gitmek, zinaya bakmaya, ona

⁸³ Aynı yer.

⁸⁴ “*et-Terğîb ve’t-Terhîb*”, 3/39.

⁸⁵ Müslim, 2654.

dokunmaya ya da yabancı bir kadınla haram olan sözle konuşmaya gitmek suretiyle mecâzî olur.”⁸⁶

9) İslam şer’î bir gerekçe olmaksızın yabancı bir kadına bakmayı haram kılmıştır.⁸⁷ Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* Müslümanları yabancı bir kadınla karşılaştıklarında gözlerini çevirmeye teşvik etmektedir. Cerir b. Abdillah *radıyallahu anh’den* şöyle rivayet edilmiştir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem’e* ani bakışın hükmünü sordum bana hemen gözlerimi başka tarafa çevirmemi emretti.”⁸⁸

Büreyde *radıyallahu anhâ’dan* rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* Hz. Ali’ ye şöyle demiştir: “Ey Ali! İlk bakışa sakın ikincisini ekleme. Her ne kadar ilk bakış senin için (caiz) olsa da, ikinci bakış senin için caiz değildir.”⁸⁹

Şevkanî der ki: “Büreyde hadisi göstermektedir ki, hiçbir kasıt ve art niyet olmaksızın gerçekleşen ani bakışlar, bakan kişi için günahı gerekli kılmaz, çünkü bununla mükellef olmak imkân dışıdır. Asıl yasak olan şey kişinin kasten ve kendi isteği ile bakması veya gözü kaydığı anda gözünü (haramdan) çevirmemesidir.”⁹⁰

Şer’î bir gerekçe olmaksızın namahrem bir kadına bakmanın haram olduğuna dair birçok delil vardır. Eğer bakmak haramsa dokunmak haydi haydi haramdır. Çünkü dokunmanın nefiste yapacağı etki bakmanın meydana getireceği etkiden çok daha fazladır. Ten teması şehveti kırbaçlama ve fitneye davetiye çıkarma açısından göz ile bakmaktan

⁸⁶ “Şerhu Müslim”, 16/206.

⁸⁷ Bkz. “el-Muğnî”, İbn-i Kudâme, 7/102.

⁸⁸ Bkz. “Şerhu Müslim”, 14/139.

⁸⁹ Hadisi Ahmed, Ebu Davud, Tirmizî, Taberânî ve Hâkim rivayet etmiştir. Hâkim hadisin senedinin “sahih” olduğunu belirtmiş, İmam Zehebî’de ona muvafakat etmiştir. Elbânî ise hadisin “hasen” olduğunu söyler. Bkz. “Sahihu’l-Camii’s-Sağîr”, hadis no: 7953.

⁹⁰ “Neylu’l-Evtâr”, 6/127.

kat be kat daha etkilidir. Şenkıtî'nin de belirttiği gibi insaf ehli olan insanlar bu gerçeği gayet iyi bilirler.⁹¹

İmam Nevevî der ki: "Bakılması haram olan birisine dokunmak da haramdır. Hatta dokunmak daha şiddetli bir şekilde haram olur. Yabancı bir kadına bakmak, kişi onunla evlenmeyi amaçladığında, alış-veriş esnasında ve benzeri durumlarda caiz olur. Ama dokunmak bu sayılanların hiçbirisinde caiz olmaz."⁹²

Bu zikredilenler namahrem bir kadınla tokalaşmanın haram olduğunu gösteren en önemli delillerdir.

Bu delillere ön yargısız/samimiyetle bakan birisi, bunların sıhhati ve yabancı kadınla tokalaşmanın haram olduğunu ortaya koyma noktasında ne denli kuvvetli olduğuna kanaat getirecek ve yine bu deliller onu insanlığın efendisi Hz. Muhammed'e ittiba ederek onlarla amel etmeye sevk edecektir. Ama hevasına uyan, taassüp ehli olan ve şer'î hükümlerden sıyrılıp kurtulmaya çalışan birisi ise, gün ortasında güneşin parlaklığı gibi açık seçik olan bu delillerle ikna olmayacak, aksine kimi zaman fasit tevillerle kimi zaman da "zaruret" veya "maslahat" adı altında bir takım yanlış değerlendirme ve hatalı izahlarla farklı yollara başvurarak bu şer'î hükümden kurtulmak için bahaneler aramaya kalkışacaktır.

⁹¹ "Edvâu'l-Beyân", 6/603.

⁹² "el-Ezkâr", sf. 228.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Yabancı Kadınlar Tokalaşmanın Caiz Olduğunu Öne Süren Şaz Görüş

Hizbu't-Tahrir'in kurucusu olan Takiyyuddin en-Nebhânî, namahrem bir kadınla tokalaşmanın caiz olduğunu ileri sürmüştür. Ortaya attığı bu fikir hususunda onunla aynı düşünen hiçbir âlim yoktur. Aksine o önceki ve sonraki dönem âlimlerinin tamamına muhalefet etmiştir. İşte onun konuyla alakalı bazı sözleri:

1) Tokalaşmaya gelince; erkeğin kadınla, kadının da erkekle –arada hiçbir engel olmaksızın– tokalaşması caizdir.⁹³

2) Biat alma, el ile tokalaşma suretinde olacağı gibi yazı ile de olabilir. Bu hususta erkek ile kadın arasında herhangi bir fark yoktur. Kadın, biatleşme sırasında –erkeklerde olduğu gibi– halife ile musâfaha edebilir.⁹⁴

Nebhânî'nin bu görüşü Hizbu't-Tahrir mensupları yanında kabul görmüş ve benimsenmiştir. Onların birçoğu kadınlarla tokalaşır ve bunda herhangi bir sakınca görmezler. Üstelik bu görüşlerini hararetle savunurlar. Hatta bazıları bu görüşü haklı çıkarmak için birçok yazı yazmış ve ulemanın kahir çoğunluğunu Nebhânî ile aynı görüşte olduğunu savunmaya çalışmıştır!

Bazıları ise daha da ileri giderek şöyle demiştir: “Fukahâdan birisinin şehvetle veya şehvetsiz bir şekilde kadına dokunmanın haram olduğuna dair bir görüşü sabit olursa mesele o zaman ihtilafli olurdu”⁹⁵

⁹³ *“en-Nizâmu'l-İctimâî fi'l-İslâm”*, sf. 35.

⁹⁴ *“eş-Şahsiyyetu'l-İslâmîyye”*, 2/220.

⁹⁵ Yani böyle bir şey sabit olmadığı için, mesele ihtilafli bile değildir! Bu nakil için bkz. *“el-Halâs ve ihtilâfu'n-Nâs”*, sf. 68.

Bu, hakkın karşısında büyüklenmek, inatlaşmak ve Müslüman âlimlerin kavillerini ya bilmemek ya da bilmezlikten gelmektir.

Nebhânî ve taraftarları birçok şüphe ortaya atmakta ve nassları kabul edilmesi mümkün olmayan bir şekilde yorumlamaktadırlar.

Şimdi, onların ortaya attığı en önemli şüpheleri zikrederek o şüphelerdeki doğru yönü ortaya çıkarmaya çalışacağız.

ALTINCI BÖLÜM

Nebhânî'nin Şüpheleri ve Bu Şüphelerin Reddi

Birinci Şüphe: Nebhânî'nin Ümmü Atiyye Hadisinden Anladığı Mana:

Ümmü Atiyye *radıyallâhu anhâ* der ki: “Biz kadınlar Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e biat ettik. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, bizlere Allah-u Teâlâ'nın «Ey Nebi! İman eden kadınlar, hiçbir şeyi Allah'a ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocuklarını öldürmemek, elleriyle ayakları arasında bir iftira uydurup getirmemek, maruf olan hiçbir işte sana karşı gelmemek konusunda sana biat etmek üzere geldikleri zaman, biatlerini kabul et ve onlar için Allah'tan mağfiret dile...» ayetini okudu ve bizleri ölüye feryat ederek ağlamaktan nehyetti. O esnada içimizden bir kadın biat etmekten elini çekti ve «Falanca kadın (benim cenazemde yas tutarak) bana yardım etti. Bende (onun cenazesinde yas tutarak) ona karşılık vermek istiyorum (bu nedenle biat edemem)» dedi. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, o kadına hiçbir şey söylemedi. Bunun üzerine kadın oradan ayrıldı. Daha sonra tekrar gelerek biat etti.”⁹⁶

Nebhânî der ki: “Hadiste geçen ‘İçimizden bir kadın biat etmekten elini çekti’ ifadesi, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in kadınlarla el sıkışarak biatleştğini göstermektedir. Bu aynı zamanda onunla beraber olan diğer kadınların ellerini çekmedikleri manasına gelir ve onların bizzat elleriyle; yani musâfaha etmek suretiyle biatleştiklerini gösterir.”⁹⁷

Nebhânî, kitabının başka bir yerinde de şöyle der: “Ümmü Atiyye hadisi mefhûm ve mantûk olarak musâfaha (kadınlarla tokalaşma) hakkında açık bir nasıtr.”⁹⁸

⁹⁶ Buhârî, “*Fethu'l-Bârî*” ile birlikte, 10/262.

⁹⁷ “*eş-Şahsiyyetu'l-İslâmîyye*”, 3/107, 108.

⁹⁸ A.g.e. 2/23. (Not) “Mefhûm” ve “Mantûk” kavramları için fıkıh usûlü kitaplarının ilgili bölümlerine müracaat edilebilir.

Nebhânî taraftarlarından birisi de şöyle der: “Ümmü Atiyye hadisi, –gerek mefhûm, gerekse mantûk olarak– kadınlarla biatleşme esnasında tokalaşmanın vuku bulduğunu gösteren bir nasıttır. Kadınlarla tokalaşmak sureti ile biatleşmek şer’an caizdir ve bunda herhangi bir beis yoktur.”⁹⁹

Bu Şüphenin Cevabı: Bu şüpheye birkaç yönden cevap vereceğiz:

1) Hadiste yer alan “قَبْضُ الْيَدِ =el çekme/eli geri tutma” ifadesinden kasıt –İbn-i Hacer’in de belirttiği gibi– “bir şeyi kabul etmede ağır davranmaktır”¹⁰⁰ Bunun bir benzeri münafiklar hakkında da söylenmiştir. Yüce Allah şöyle buyurur:

“Münafık erkekler ve münafık kadınlar (sizden değil), birbirlerindendir. Onlar kötülüğü emredip, iyilikten alıkoyar ve ellerini (Allah yolunda infak etmekten) geri tutarlar.” (Tevbe Suresi, 67)

Ayetteki “وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ =ellerini geri tutarlar” ifadesi, onların Allah yolunda infak etmeyişlerinden kinayedir.

Eli geri tutma (قَبْضُ الْيَدِ) ifadesinin bu manaya geldiği noktasında ki delilimiz, İmam Müslim’in Ümmü Atiyye *radiyallâhu anhâ*’dan naklettiği şu rivayettir: Ümmü Atiyye *radiyallâhu anhâ* der ki: “Mumtahine Suresinde yer alan «Ey Nebi! İman eden kadınlar, hiçbir şeyi Allah’a ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocuklarını öldürmemek, elleriyle ayakları arasında bir iftira uydurup getirmemek, maruf olan hiçbir işte sana karşı gelmemek konusunda sana biat etmek üzere geldikleri zaman, biatlerini kabul et ve onlar için Allah’tan mağfired dile...» ayeti nazil olunca Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in aldığı biat maddeleri arasında ölüye feryadı figan ederek ağlamama (niyâha) da vardı. Ben «Ey Allah’ın Rasûlü! Falanca kimse-nin ailesine yapılacak ağlama bundan müstesna olsa (olmaz

⁹⁹ “Kava’idu Nizâmî’l-Hükmi fi’l-İslâm”, sf. 123.

¹⁰⁰ Bkz. “Fethu’l-Bârî”, 10/261.

mi?) çünkü onlar Cahiliye Devrinde benim niyâhama iştirak ederek beni mutlu ettiler; benimde onları mutlu etmem gerekir.» dedim. Bunun üzerine Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* «Falancanın ailesi bu hükümden müstesnadır» buyurdu.”¹⁰¹

İmam Nesâî'nin Ümmü Atiyye'den yaptığı rivayet ise şu şekildedir: Ümmü Atiyye *radıyallâhu anhâ* der ki: “Ben, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e biat etmek istediğimde «Ey Allah'ın Rasûlü! Bir kadın Cahiliye Devrinde (vefat eden yakınımın benimle beraber ağlamak sureti ile) beni sevindirmişti.¹⁰² Şimdi de ben gitsem ve (onun vefat eden yakınımın ağlayarak) onu sevindirsem daha sonrasında da sana gelerek biat etsem olur mu?» dedim. Bunun üzerine Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, «Haydi, o zaman git ve onu sevindir» buyurdu. Ümmü Atiyye devamla der ki: «Gittim, onu sevindirdim sonra da gelerek Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e biat ettim»”¹⁰³

Elbânî, bu hadisin senedinin “sahih” olduğunu belirtir.¹⁰⁴

Ümmü Atiyye *radıyallâhu anhâ*'dan nakledilen bu üç rivayeti (Buhârî, Müslim ve Nesâî rivayetini) dikkatlice inceleyen birisi, Ümmü Atiyye'nin “İçimizden bir kadın biat etmekten elini çekti” sözünden kastedilenin “Biatı kabul etme noktasında ağır davranma” manası olduğunu, kadının hemen biat etmeyip Cahiliyye'de kendisini sevindiren kadını sevindirene dek biatı geciktirdiğini rahatlıkla anlayacaktır. “Sonra da sana gelerek biat ederim” sözü bunu ifade etmektedir.

¹⁰¹ Müslim, hadis no: 937.

¹⁰² Cenazelerde kadınların sevindirilmesi şöyle olur: Bir kadın ayağa kalkar. Sonra komşularından (veya yakınlarından) başka bir kadında onunla birlikte ayağa kalkarak o kadının ağlamasına yardımcı olur. Bkz. “*Lisânu'l-Arab*”, ‘Sa-a-de’ maddesi.

¹⁰³ Sünenu'n-Nesâî, 7/149.

¹⁰⁴ Sahîhu Süneni'n-Nesâî”, hadis no: 3895.

İbn-i Hacer'in belirttiğine göre Ümmü Atiyye "İçimizden bir kadın biat etmekten elini çekti" dediğinde bununla kendisini kastetmişti. İbn-i Hacer der ki: "Nesâî'nin rivayeti açıkça ortaya koymaktadır ki, Ümmü Atiyye diğer rivayette (Abdulvâris'in rivayetinde) kendisini gizlemiştir."¹⁰⁵

Malumdur ki, bu hadise bir kez gerçekleşmiştir; ancak Ümmü Atiyye *radıyallâhu anhâ* bir rivayette "İçimizden bir kadın biat etmekten elini çekti" derken diğer rivayette "Ey Allah'ın Rasûlü! Falanca kimsenin ailesine yapılacak ağlama bundan müstesna olsa (olmaz mı?) çünkü onlar Cahiliye Devrinde benim niyâhama iştirak ederek beni mutlu ettiler; benimde onları mutlu etmem gerekir" demiş diğerinde ise "Bir kadın Cahiliye Devrinde (vefat eden yakınımı benimle beraber ağlamak sureti ile) beni sevindirmişti. Şimdi de ben gitsem ve (onun vefat eden yakınına ağlayarak) onu sevendirsem daha sonrasında da sana gelerek biat etsem olur mu?" diyerek farklı ifadelerle olayı izah etmiştir.

Ayrıca Ümmü Atiyye hadisinde musâfahanın zikri bile geçmemektedir. Şimdi siz nasıl olur da 'el çekmenin' 'musâfaha etmekten uzak durmak' anlamına geldiğini zannedebilirsiniz ki?

İşte bu anlatılanlar sayesinde her insaf sahibi, Neb-hânî'nin Ümmü Atiyye hadisine getirmiş olduğu yorumun, hem rivayet hem de dirayet açısından batıl ve merdud olduğunu rahatlıkla anlayabilir.

2) Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in kadınlarla biatleşme şekli hakkında varit olan sağlam ve sarîh rivayetler, Efendimizin biat esnasında kadınlarla asla musâfaha etmediğini tekit etmekte, pekiştirmektedir. Önceki baplarda zikri geçen Hz. Aişe hadisi bunlardan birisidir. Hz. Aişe o hadiste şöyle

¹⁰⁵ "Fethu'l-Bârî", 10/262. İbn-i Hacer'in Abdulvâris rivayeti ile kastettiği zikri geçen Buhârî rivayetidir. Hadisin senedi şöyledir: Ebu Ma'mer=Eyyûb=Hafsa bnt. Sirîn=Ümmü Atiyye.

diyordu: “Allah’a yemin olsun ki, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in eli hiçbir kadının eline değmiş değildir. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in onlarla biatleşmesi ancak söz ile olmuştur.”

Abdullah b. Amr *radıyallahu anh*’den rivayet edilen “Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* biat alma esnasında kadınlarla musâfaha etmezdi” hadisi ve Umeyme bnt. Rukayka’nın Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’e “Haydi (ver elini de) biat edelim” sözünden sonra Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in “Ben kadınlarla el sıkışmam!” buyruğu, aynı şekilde O’nun kadınlarla tokalaşmadığını ortaya koyan rivayetlerden bazılarıdır.

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* “Ben kadınlarla el sıkışmam!” sözünü biat alma esnasında söylemiştir. Ümmü Atiyye hadisinin (Nebhânî tarafından öne sürülen) tevili ise, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in bu sözüyle çelişki arz etmektedir. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in sözü tüm durumlarda başkalarının sözünden daha önceliklidir.

O’nun kadınlarla tokalaşmadığını ortaya koyan rivayetlerden birisi de Umeyme hadisinin başka bir varyantında yer alan “Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* bizden hiçbir kadınla tokalaşmadı” sözüdür.

Görüldüğü üzere tüm bu sahih deliller, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in biat alma esnasında kadınlarla tokalaşmadığını sarahaten ortaya koymaktadır. Şimdi bir Müslümanın bu sahih delilleri bir kenara koyarak içerisinde musâfaha lafzının zikri dahi geçmeyen Ümmü Atiyye hadisinin fasit teviline dayanması ve deliller arasında bir çelişki olduğunu zannetmesi olacak bir şey midir?

Şeyh Elbânî der ki: “Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in –bırakın karşılaşma esnasında tokalaşmasını– biat alma esnasında bile bir kadınla tokalaştığı sabit değildir. Kimilerinin bunun caiz olduğuna dair –içerisinde musâfahanın zikri dahi geçmeyen– Ümmü Atiyye hadisi ile delil getirmeye

kalkışmaları ve Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in tokalaşmaktan uzak durduğunu açıkça ortaya koyan hadislerinden yüz çevirmeleri ihlâs sahibi bir mümin tarafından meydana gelmeyecek bir sebepten dolayıdır..."¹⁰⁶

3) Sizin, Ümmü Atiyye hadisini kadınlarla tokalaşma hususunda kesin bir nass olarak değerlendirmeniz, hayret verici bir değerlendirme olmanın yanı sıra delilden yoksun, hüccete muhtaç garip bir iddiadır aynı zamanda.

İçerisinde musâfaha lafzının hiçbir şekilde zikri dahi geçmezken Ümmü Atiyye hadisi nasıl olurda mesele hakkında kesin bir nass olur? Bunu anlamakta zorlanıyorum doğrusu.

Hiz. Aişe, Abdullah b. Amr ve Hiz. Peygamberle biatleşme esnasında bizzat hazır bulunan Umeyme bnt. Rukayka, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in kadınlarla tokalaşarak değil de, söz ile biatleştiğini söylerken nasıl olur da Ümmü Atiyye hadisi kadınlarla tokalaşma hususunda açık bir nass olabilir ki?

Sizler, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in biat alırken tokalaşmaktan uzak durmasını mübah olan bir şeyden uzak durmak manasında olduğunu söyleyip dururken, nasıl olurda bu hadisi mesele hakkında açık bir delil sayabilirsiniz ki?

Yine sizler, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in biat alırken tokalaşmadığını kabul ediyorsunuz; ama Ümmü Atiyye hadisinin mesele hakkında kesin bir nass olduğunu söylüyorsunuz? Bu nasıl bir çelişkidir anlamak mümkün değil.

İkinci Şüphe

Nebhânî, Ümmü Atiyye hadisi hakkında der ki:

"Hadiste geçen 'İçimizden bir kadın biat etmekten elini çekti' ifadesi, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in kadınlarla el

¹⁰⁶ "Silsiletu'l-Ehâdisi's-Sahîha", 2/55.

sıkışarak biatleştğini göstermektedir. Bu aynı zamanda onunla beraber olan diğer kadınların ellerini çekmedikleri manasına gelir ve onların bizzat elleriyle; yani musâfaha etmek suretiyle biatleştiklerini gösterir.

Ümeyme *radiyallâhu anhâ'* dan rivayet edilen hadise göre Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* "Ben kadınlarla tokalaşmam" buyurmuştur.

Hiz. Aişe ise "Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in eli hiçbir kadının eline değmiş değildir" demektedir.

Bu (hadisler arsında) tearuz/çelişki vardır. Biatleşmenin musâfahalaşma suretinde olduğunu ifade eden hadis, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in kadınlarla tokalaşmadığını ortaya koyan hadislerle çelişmektedir."¹⁰⁷

Bu Şüphenin Cevabı: Nebhânî'nin tasvir etmiş oldu tearuz/çelişki iddiası doğru değildir. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in sözü ile insanlardan birisinin şer'î bir nasstan elde etmiş olduğu hatalı bir anlayış arasında asla bir tearuz olmaz. Usûl âlimleri nezdinde itibar edilen tearuz, ancak birbiri ile eşit seviyede olan iki şer'î delil arasında olur. Acaba bu, sizin sözde tearuz iddianızda tahakkuk etmiş midir?

Bu iddiaya tekrar göz attığımızda acaba karşımıza ne çıkmaktadır? Karşımıza: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in "Ben kadınlarla tokalaşmam" sözü ile Hiz. Aişe'nin "Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in eli hiçbir kadının eline değmiş değildir" sözü. Sonra da Nebhânî'nin Ümmü Atiyye hadisinin Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in sözü ile çeliştiği yorumu.

Şimdi soruyoruz: Acaba Nebhânî'nin bu yorumu, şer'î bir delil midir ki, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in sözüyle tearuz etsin?

İşin daha da garibi, Nebhânî'nin Ümmü Atiyye hadisinde geçen 'İçimizden bir kadın biat etmekten elini çekti' sö-

¹⁰⁷ "eş-Şahsiyyetu'l-İslâmîyye", 3/107, 108.

züne getirmiş olduğu fasit yorumundan dolayı biatleşme esnasında –sanki orada bulunmuşçasına– kadınlarla tokalaşmanın kesin olarak vuku bulduğuna inanmasıdır.

Hız. Aişe'nin sözünü reddediyorlar sonra da “Bu onun (olaya ilişkin) bilgisinin yetersizliğindedir” diyorlar. Bununla birlikte Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in “Ben kadınlarla tokalaşmam” sözünü kabul etmiyorlar.

Çelişki iddiası boş bir iddiadan öteye geçmez. Meseleyle alakalı naslar arasında herhangi bir çelişki söz konusu değildir. Asıl çelişki, sizin hayallerinizdedir. Zira Ümmü Atiyye hadisinde musâfaha/tokalaşma lafzının zikri dahi geçmemektedir. O hadis, konuyla alakalı diğer delillerle son derece uyumluluk arz etmektedir. Sizin yanlış yorumunuz ve nassa, kabulü mümkün olmayan bir mana yüklemeniz, onu sizin nazarınızda Ümeyme ve Aişe hadisleriyle çelişkili gibi göstermiştir. Oysa ortada çelişki diye hiçbir şey yoktur.

Üçüncü Şüphe:

Nebhânî şöyle der: “Kadının eli avret değildir. Şehvetsiz bir şekilde ona bakmak haram olmaz. Bu nedenle ona dokunmakta haram değildir.”¹⁰⁸

Bu Şüphenin Cevabı: İlim ehlinden bazılarının görüşüne göre elin avret olmaması ona dokunmanın ve onunla tokalaşmanın caiz olduğu anlamına gelmez. Aksine âlimler, zaruret olmadıkça kadının yüzüne ve ellerine dokunmanın haram olduğu konusunda icma etmiştir. Yüzün ve ellerin avret olmadığını söyleyenlere göre bile bu böyledir.

İmam Merğînâî şöyle der: “Bir erkeğin –şehvetten emin olsa bile– (yabancı bir) kadının yüzüne ve eline dokunması helal değildir.”¹⁰⁹

¹⁰⁸ “*en-Nizâmu'l-İctimâî fi'l-İslâm*”, sf. 35.

¹⁰⁹ “*el-Hidâye mea Tekmiletî Şerhi Fethi'l-Kadîr*”, 8/460.

Hanefîlerden “ed-Dürrü’l-Muhtâr” adlı kitabın müellifi olan Haskafî şöyle der: “Kişi şehvetten emin olsa bile bir kadının yüzüne ve ellerine dokunamaz; bu, helal değildir.”¹¹⁰

Şafiîlerden İmam Nevevî der ki: “Kendisine bakılması haram olan kimseye el ile dokunmakta haramdır; hem bunun haramlığı daha da şiddetlidir. Kişinin yabancı bir kadına bakması ancak evlenme, alış-veriş ve benzeri durumlarda caizdir. Kadınlara dokunmak ise bu durumların hiçbirisinde caiz olmaz.”¹¹¹

Hafız Irakî der ki: “Bizim mezhebimizdeki ve diğer mezheplerdeki fakihler her ne kadar şehvet ve fitneye düşme korkusu olmadığı halde bakmanın caiz olup-olmadığında ihtilaf etseler de –yüz (ve eller) gibi avret mahalli olmayan yerleri bile olsa– namahrem bir kadına dokunmanın haram olacağını söylemişlerdir. Zira dokunmanın haramlığı bakmanın haramlığından daha şiddetlidir.”¹¹²

Ulemanın zikri geçen bu sözlerinden, kadının ellerinin avret olmaması ile onunla tokalaşma arasında herhangi bir bağlantının olmadığı anlaşılmamaktadır.¹¹³

Dördüncü Şüphe

Nebhânî ve taraftarları Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in (eldiven gibi) bir engel vasıtasıyla kadınlarla tokalaştığını iddia etmekte ve buna dair bir takım rivayetler zikretmektedirler. Bu rivayetlerden bazıları şunlardır:

1) Âmir b. Şa’bî’den rivayet edildiğine göre Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* kadınlarla biatleşeceği sırada bir elbise

¹¹⁰ “*Hâşiyetu İbn-i Abidîn*”, 6/367.

¹¹¹ “*el-Ezkâr*”, sf. 228.

¹¹² “*Tarhu’t-Tesrîb*”, 7/45.

¹¹³ Yani kadının ellerinin avret olmaması ayrı bir şey, onunla tokalaşmak veya ona dokunmak ayrı bir şeydir. Kadının ellerinin avret olmaması ona dokunmanın mubah olduğu sonucunu çıkarmaz.

parçası getirmiş ve onu eline alarak “Ben kadınlarla tokalaşmam” buyurmuştur.¹¹⁴

Bu Rivayetin Cevabı: Hiç şüphe yok ki, bu haber mürseldir;¹¹⁵ onunla delil getirmek uygun değildir. Hafız Ebu Bekir el-Hâzımî der ki: “Şa’bî’den nakledilen bu hadis, munkatı’dır;¹¹⁶ sahih hadislerle mukavemet edecek güce sahip değildir.”¹¹⁷

2) Ema bnt. Yezid radiyallâhu anhâ’dan şöyle rivayet edilmiştir: Ema radiyallâhu anhâ Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem’e: “Ey Allah’ın Rasûlü! Bizim için elinden örtüyü kaldırsan olmaz mı?” dedi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem: “Ben kadınlarla tokalaşmam” buyurdu.¹¹⁸

Bu Rivayetin Cevabı: Bu rivayet, Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem’in, elinde elbise olduğu halde kadınlarla tokalaştığı izlenimi vermektedir. Ancak bu rivayet kendisi ile delil getirilemeyecek derecede zayıftır. Sebebi ise şudur: Hadisin ravilerinden birisi olan Şehr b. Hûşeb zayıftır. İbn-i Hacer onun hakkında “Vehimleri ve mürsellersi çok olan birisidir” der.¹¹⁹ Elbânî der ki: “Şehr b. Hûşeb hıfzı açısından zayıf birisidir.”¹²⁰ Kitabının başka bir yerinde de şöyle der. “Şehr b. Hûşeb yanılmalarının çokluğundan dolayı zayıftır; onunla delil getirilmez.”¹²¹

¹¹⁴ Hadisi Ebu Davud ‘Merâsîl’inde rivayet etmiştir. İbn-i Kesir’de tefsirinde zikretmiştir. Bkz. “Tefsîru’l-Kur’ani’l-Azîm”, 4/354.

¹¹⁵ Mürsel Hadis: Tabîinden birisinin isnadında sahabeyi atlayarak doğrudan doğruya Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem’den rivayet ettiği hadistir.

¹¹⁶ Munkatı’ Hadis: Her ne şekilde olursa olsun isnadında ittisal bulunmayan hadise denir.

¹¹⁷ “el-İ’tibâr”, sf. 407. ayrıca bkz. “Rusûhu’l-Ahbâr”, sf. 512.

¹¹⁸ “Müsned”, 6/454.

¹¹⁹ “Takrîbu’t-Tehzîb”, sf. 147.

¹²⁰ “Silsiletu’l-Ehâdîsi’s-Sahîha”, 2/53.

¹²¹ “Silsiletu’l-Ehâdîsi’d-Daîfe”, 1/281.

Yaptığımız bu nakillerden anlaşıldığına göre bu rivayetler sahih değildir. İtimat edilmesi gereken ve sahih olan Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in –gerek bir engel ardından olsun gerekse engel olmaksızın– hiçbir şekilde kadınlarla tokalaşmadığıdır.

Hafız Irakî der ki: “Bazıları Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in elinde bir bez parçası olduğu halde kadınlarla musâfaha ettiğini söylemektedir. Hz. Ömer'in Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in yerine onlarla musâfaha ettiği de söylenmiştir. Ancak bunlar sahih değildir. Özellikle de Hz. Ömer'in O'nun yerine musâfaha ettiğini belirten rivayet... Acaba nasıl olurda ismet sahibi birisinin (Hz. Peygamber'in) yapmadığını Hz. Ömer yapabilir ki?”¹²²

Elbânî zikri geçen bu rivayetleri naklettikten sonra der ki: “Bu rivayetlerin tamamı mürseldir; bunlarla delil getirilmez.”¹²³

Beşinci Şüph: Nebhânî ve taraftarları Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in kadınlarla tokalaşmayı terk etmesinde Müslümanların O'nu örnek almalarının gerekli olmadığını ileri sürmektedirler. Onların gerekçeleri de şudur: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in “Ben kadınlarla tokalaşmam” sözünde yalnızca bir fiilden sakınma vardır. (Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'i) örnek alma ise ancak O'nun fiilleri ile olur. Oysa O, bu olayda bir fiilden sakınmanın dışında hiçbir şey yapmamıştır.¹²⁴

Bu Şüphenin Cevabı: Bu, son derce büyük bir hatadır. Malum olduğu üzere bir şeyden kaçınarak onu terk etmek –usûlcüler nezdinde bilindiği üzere– fiil olarak addedilir. Allah-u Teâlâ şöyle buyurur:

¹²² “*Tarhu't-Tesrîb*”, 7/44.

¹²³ “*Silsiletu'l-Ehâdîsi's-Sahîha*”, 2/53.

¹²⁴ “*el-Halâs*”, sf. 60.

“Onlar, yapmış oldukları kötülükten birbirlerini vazgeçirmeye çalışmazlardı. Gerçektende onların yapmakta oldukları (filleri) ne de kötü idi.” (Maide Suresi, 79)

İmam Gazalî der ki: “(Bir işten) vazgeçmek fiildir ve ona sevap verilir.”¹²⁵

Şevkânî der ki: ““(Bir işten) vazgeçmek fiildir/bir iş-tir.”¹²⁶

Bir şeyi terk etmeninde bir fiil olduğu ortaya çıktığına göre bizim bu hususta Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’i örnek almamız gerekmektedir. O, her konuda bizim örneğimizdir. Yüce Allah şöyle buyurur:

“Andolsun, sizin için, Allah’ı ve ahiret gününü umanlar ve Allah’ı çokça zikredenler için Allah’ın Rasûlü’nde güzel bir örnek vardır.” (Ahzab Suresi, 21)

Âmidî der ki: “Başka birisini örnek almaya gelince; bu hem fiil ile olur, hem de terk ile...”¹²⁷

Kitabın başka bir yerinde de şöyle der: “Terk etme hususunda örnek almaya gelince; bu, iki şahıstan birisinin diğer şahsın yaptığı şekil üzere ve sırf o terk etti diye (bir şeyi) terk etmektir.”¹²⁸

O halde bizimde Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in terk ettiği gibi terk etmemiz gerekmektedir. Şevkânî der ki: “Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in bir şeyi terk etmesi, örnek alınması noktasında onu yapması gibidir. İmam Sem’ânî der ki: ‘Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* bir şeyi terk ettiğinde bizimde terk edilen o şey hususunda Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’e ittiba etmemiz vaciptir. Bir defasında Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in önüne keler eti takdim edilmişti. O, bunu

¹²⁵ “el-Mustasfâ”, 1/90.

¹²⁶ “İrşâdu’l-Fuhûl”, sf. 13.

¹²⁷ “el-İhkâm”, 1/158.

¹²⁸ Aynı yer.

yemekten imtina etmiş, geri durmuştu. Bunu gören sahabe-
de onu yemekten vazgeçmiş ve o hayvanı terk etmişlerdi. Ta
ki Efendimiz onlara “O, benim kavmimin diyarında bulun-
muyor, bu nedenle içimde bir tiksinti duyuyorum” dedi ve
yemeleri için izin verdi, onlarda onun etinden yediler.¹²⁹

İbn-i Kayyım “Sahabenin Hz. Peygamberin Terk Ettiği
Şeyleri Nakletmesi” başlığı altında şöyle der: “Sahabenin
Hz. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in terk ettiği şeyleri nak-
letmesi iki çeşittir; her ikisi de sünnettir... Başka bir yerde de
şöyle der: “Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in yaptıkları sünnet
olduğu gibi terk ettikleri de sünnettir.”¹³⁰

Şeyh Ali el-Mahfûz der ki: “Bilinmesi gerekir ki, Rasûlul-
lah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in sünneti fiil ile olduğu gibi terk ile
de olur. Nitekim Allah-u Teâlâ -Peygambere has/özel şey-
lerden olmadığı sürece- O’nun yaptığı şeylere ittiba etme-
mizi bizlere de emretmiştir. Aynı şekilde O’nun yapmadığı
şeyleri bizimde yapmamamızı istemiştir. Öyleyse Rasûlullah
sallallâhu aleyhi ve sellem’in terkleri de sünnettir.

Bizler nasıl ki O’nun yaptığı şeyleri terk ederek Allah’a
yaklaşamıyorsak, aynı şekilde O’nun terk ettiklerini yaparak
da Allah’a yaklaşamayız. Dolayısıyla, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi
ve sellem*’in terk ettiğini yapan birisi ile yaptığını terk eden
birisi arasında hiçbir fark yoktur.”¹³¹

Yaptığımız bu nakiller sayesinde akli olan herkes Neb-
hânî ve taraftarlarının “Rasûlullah’ı örnek almak ancak
O’nun fiillerinde olur” diye öne sürdükleri asılsız iddianın
batıl olduğunu bilir.

Müslüman bir şahsiyetin sırf örneğimiz ve önderimiz
Hz. Muhammed *sallallâhu aleyhi ve sellem*’e uyarak kadınlarla toka-
laşmaması gerekmektedir. İbn-i Neccâr el-Hanbelî der ki:

¹²⁹ “İrşâdu’l-Fuhûl”, sf. 42.

¹³⁰ “İ’lâmu’l-Muvakkîn”, 2/389.

¹³¹ “el-İbda’ fi Medarri’l-İbtida’”, sf. 34, 35.

“Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’i örnek almak –sırf O yaptı diye– O’nun yaptığı gibi yapmandır. Bir şeyi terk etmede (O’nu) örnek almaya gelince; bu da –sırf O terk etti diye– bir şeyi terk etmendir.”¹³²

Burada değinmemizin uygun olacağı bir mesele daha vardır. O da şudur: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in sünnetlerinin fiilî ve terkî olmak üzere ikiye ayrıldığını bilmemek insanlardan birçoğunu bidat işlemeye sevk etmiştir. Oysa Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* –yapmasını gerektiren birçok etken olmasına rağmen– onlarca işi yapmamış; herhangi bir engel olmamasına karşın yine de onları terk etmiştir. Bu da o işleri yapmanın meşru olmadığını ve terkinin istendiğini göstermektedir. İşte bu sebebe binaen Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* ölülere Kur’an okumayı ve bayram namazları ve teravih için ezan okunmasını terk etmiştir.

Artık her kim Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in terk ettiği (şeyleri O’nun) gibi terk ederse O’nu örnek almış, O’na uymuş ve sünnete göre hareket etmiş olur. Kim de O’nun yapmadıklarını yaparsa işte o bidat işlemiş ve nebevî metottan uzaklaşmış olur.

Altıncı Şüphe: Onlar şöyle iddia etmektedirler: Hz. Aişe’den nakledilen bu hadis mevkûftur.¹³³ Hz. Aişe söylediği sözlerde sadık bir kadındır; ancak onun bu sözü Rasûlullah’ın (kadınlarla arasında geçen musâfahalaşma olayına dair) bilgisinin yetersizliğindedir. Dolayısıyla, o nasıl olurda Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* kendisine haber vermeden Hz. Peygamberin önceden yapmış olduğu ya da sonradan yapacağı şeyleri bilebilir ki? Şayet Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* ona haber vermiş olsaydı o zaman o “Peygamber bana haber verdi” veya “Rasûlullah bana şöyle şöyle söyledi”

¹³² “Şerhu’l-Kevkebi’l-Munîr”, 2/196.

¹³³ Mevkûf hadisin tanımı ilerleyen satırlarda metin içerisinde verilecektir.

derdi. Böyle bir şey demediği için onun bu sözü mevkûftur.¹³⁴

Bu Şüphenin Cevabı: Bu söz içerisinde birçok yanlış ve bariz hatalar bulunmaktadır. Hatta bu ifadelerden müminlerin annesi Hz. Aişe'ye karşı sû-i edep kokusu gelmektedir. Bizim bu şüpheye vereceğimiz cevap birkaç yönden olacaktır.

1) Hz. Aişe hadisinin mevkûf olduğunu ileri sürmek hatalı bir görüş ve batıl bir iddiadır. Bunu –bırakın hadis âlimlerini– hadis ilmine yeni başlayan talebeler bile bilir. Şimdi ilim ehlinin sözlerine müracaat edelim ve “Mevkûf” hadisin hakikati üzerinde biraz duralım.

İmam Nevevî der ki: “Mevkûf; sahabeden nakledilen söz, fiil ve benzerleri şeylerdir.”¹³⁵

Cürcânî der ki: “Mevkûf hadis, sahabenin sözlerine ve durumlarına dair sahabeden nakledilen hadistir. Bu hadis onlarda son bulur ve Rasulullah’a ulaşmaz.”¹³⁶

Bâcî der ki: “Mevkûf hadis ravide tevakkuf edip Rasulullah’a ulaşmayan hadistir. Yani bu hadis sahabe ve diğer ravilerde son bulmuş ve onların sözünden sayılmıştır.”¹³⁷

Şimdi soruyoruz: Mevkûf hadise dair yapılan bu tanımlar acaba Hz. Aişe hadisine hiç uyuyor mu? Hz. Aişe diyor ki: “Kadınlar şartları kabul edince Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* onlara ‘Gidebilirsiniz, artık ben sizinle biatleştim’ buyurdu.

Hz. Aişe yine şöyle diyordu: “Allah’a yemin olsun ki, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in eli hiçbir kadının eline

¹³⁴ “el-Halâs”, 60, 61.

¹³⁵ “Tedrîbu’r-Râvî fî Şerhi Takrîbi’n-Nevevî”, 1/184.

¹³⁶ “et-Ta’rîfât”, sf. 123.

¹³⁷ “el-Hudûd”, sf. 63.

değmiş değildir. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in onlarla biatleşmesi ancak söz ile olmuştur.”

Başka bir rivayette de şöyle demiştir: “Kadınlardan söz aldığında Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* onlara şöyle derdi «Ben sizinle sözlü olarak biatleşmiş oldum»”

Şimdi soruyoruz: Hz. Aişe hadisi onun sözü müdür yoksa onun fiili midir ki mevkûf hükmüne dâhil olsun? Hiç kuşku yok ki bu, hem kavli olarak, hem de fiilî olarak merfudur.¹³⁸

Kim bir hadisin merfu olabilmesi için onu rivayet eden sahabînin “Rasûlullah bana şöyle haber verdi” veya “Rasûlullah bana şöyle söyledi” gibi ifadeler kullanılmasını şart koşarsa o zaman birçok nebevî hadis merfu olmaktan çıkar.

Şimdi burada onların bu zanlarını boşa çıkaracak bazı misaller verelim:

İbn-i Ömer (ra) der ki: “Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* namaz kılmak için ayağa kalktığında ellerini omuz hizasına kadar kaldırırdı.”¹³⁹

Acaba bu hadiste mi mevkûftur?

Hz. Aişe der ki: “Allah ruhunu teslim alana değin Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* Ramazan'ın son on günü itikâfla geçirirdi.”¹⁴⁰

Peki, bu hadise ne demeli? Şimdi onu da mı “mevkûf” kabul edeceğiz?

Abdullah İbn-i Mesud *radıyallâhu anh* der ki: “Ben, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in vakti dışında bir namaz eda ettiğini

¹³⁸ Merfu hadis; sarahaten veya hükmen Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e nispet edilen hadise verilen isimdir.

¹³⁹ Müslim rivayet etmiştir.

¹⁴⁰ Buhârî ve Müslim rivayet etmiştir.

görmedim; ancak Müzdelife’de iki namazı cem etmesi bunun dışındadır.”¹⁴¹

Ya bu hadis? Bu da mı mevkûftur?

Ben Hz. Aişe’den nakledilen “Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in eli hiçbir kadının eline değmiş değildir” hadisi ile Abdullah İbn-i Mesud’dan nakledilen “Ben, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in vakti dışında bir namaz eda ettiğini görmedim...” hadisi arasında rivayet açısından nasıl bir farklılık var hâlâ anlamış değilim.

Aslında bu iki rivayet arasında hiçbir farklılığın olmadığı açıkça ortadadır. Bu da onların Hz. Aişe hadisini mevkûf kabul etmelerini kesin bir şekilde hükümsüz kılar.

2) Onların ortaya atmış oldukları bu iddia –her ne kadar yalanlama ve küstahlık etme demesek de– müminlerin annesi Hz. Aişe’ye karşı işlenmiş açık bir edepsizliktir. Bakınız ne diyorlar: “O, nasıl olurda Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* kendisine haber vermeden Hz. Peygamberin önceden yapmış olduğu ya da sonradan yapacağı şeyleri bilebilir ki?”

Hiç kuşku yok ki bu söz sahabenin kadr-u kıymetini bilen muttaki bir müslümandan sadır olacak bir söz değildir. Şüphesiz ki İslam onlara hürmet göstermeyi, onları takdir ve tebci etmeyi bizlere emretmiştir.

Onlar Allah’a teslim olmuş ilk nesildir. Onlar Allah’ın Rasûlüne ilk iman eden edenlerdir. Onlar Allah yolunda hakkı ile cihad edenlerdir. Allah’ın Rasûlüne yardım edenler yine onlardır. Bu noktada Yüce Allah’ın onlar hakkında söylemiş olduğu: “İslâm’ı ilk önce kabul eden muhâcirler ve ensar ile iyilikle onlara uyanlar var ya, Allah onlardan razı olmuş; onlar da O’ndan razı olmuşlardır. Allah, onlara içinden ırmaklar akan, içinde ebedî kalacakları cennetler hazırlamıştır. İşte bu büyük başarıdır.”(Tevbe Suresi, 100) sözünü ve Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve*

¹⁴¹ Buhârî ve Müslim rivayet etmiştir.

sellem'in "Ashabımdan hiçbir kimseye uygunsuz sözler söylemeyin; zira sizden biriniz (Allah yolunda) Uhut Dağı kadar altın infak etse onların (infak etmiş olduğu) bir müdde¹⁴² hatta onun yarısına bile ulaşamaz"¹⁴³ buyruğunu ve sahabenin fazileti hakkında varit olan diğer ayet ve hadisleri hatırımızdan çıkar-mamamız gerekmektedir.

Tüm bunlardan sonra birisinin çıkıp müminlerin annesi Hz. Aişe hakkında ileri geri konuşması ve "Bu onun kıt bilgisidir" "Bu onun sınırlı bilgisidir" "Nasıl olurda Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* kendisine haber vermeden bilebilir ki?" gibi sözler söylemesi caiz olur mu? Oysa kim Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* 'in ahvalini ondan daha iyi bilebilir ki?

Yoksa Aişe ilimsizce fetva mı veriyordu? Yoksa o söylediklerine emin olmadan Allah adına yemin mi ediyordu? Ya da Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in kadınlarla tokalaştığını bildiği halde "Allah'a yemin ederim ki, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in eli asla bir kadının eline değmiş değildir" diyerek Allah adına yemin mi veriyordu?

Acaba sizin Ümmü Atiyye hadisine getirmiş olduğunuz fasit teviliniz huccet ve delil olma bakımından Hz. Aişe hadisinden daha mı kuvvetli?

Acaba Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'den on dört asır sonra gelen birisi O'nun ahvalini müminlerin annesi olan Aişe'den daha mı iyi biliyor ki?

¹⁴² "Müdde" bir tahl ölçөгüdür. İki avuç miktarına tekabul eder. İslam âlimlerinden kimisine göre 812 gr; kimisine göre de 510 gr.dır. Sonuç olarak bizden birisi kilolarca altın infak etse, onların infak ettiğı yarım kilo buğdaya veya o türden bir şeyin sevabına asla erişemeyecektir. Çünkü onlar İslam'ın varlık-yokluk mücadelesi verdiği çok kritik bir dönemde samimiyetle bu harcamalarda bulunmuşlardı. Bizim harcamalarımız ise böylesi bir gayeye matuf değildir.

¹⁴³ Buhârî ve Müslim rivayet etmiştir.

Ya Rabbi! Seni tenzih ederiz. Gerçektende bu büyük bir suçlamadır.

Yedinci Şüphesiz: Nebhânî'nin iddiasına göre Aişe *radıyallahu anhá'* dan nakledilen hadis, Hz. Aişe'nin kadınlarla biatleşme olayını sadece bildiğini göstermektedir. Bundan dolayı da o, "Gördüm, şahit oldum, Rasûlullah bana haber verdi ya da Rasûlullah'a biat eden kadınlardan birisi bana anlattı" gibi ifadeler kullanmamaktadır.

Hz. Aişe biat etmediği halde nasıl olurda kadınların Rasûlullah'a biat etme şeklini anlatabilir ki?

Hz. Aişe anlattığı şeylerde doğru söylemektedir; ama kadınlarla biatleşme esnasında tokalaşmanın vuku bulmadığına dair anlattığı şeyler (görüp müşahede ettiği değil) sadece öğrendiği şeylerdir. (Bu nedenle o -her ne kadar anlattığında yalan söylemese de- olayın gerçek yüzünü tam olarak bilmediği için hata etmektedir.)!

Bu Şüphenin Cevabı: Bu söz içerisinde müthiş bir cüretkârlık ve akıl almaz derecede hakka karşı gelmek vardır. Bu cümlelerde delillerin boynu bükük hale getirilmiş (yanlış yorumlanmış) ve onlara olmadık manalar yüklenmiştir. Hatta Nebhânî ve taraftarları sanki biatleşme esnasında hazır bulunmuşlar ve olayı aynen yakîn görmüşlercesine kadınlarla tokalaşmanın meydana geldiğini kesin bir dille ifade etmişlerdir.

Onlar biatleşme esnasında tokalaşmanın meydana geldiğini görmüşler de Hz. Aişe bunun vuku bulmadığı bilgisine ulaşmış! Onlar biatleşme sırasında meydana gelenleri bilmişlerde H. Aişe bunu bilememiş!

Şüphesiz ki bu koyu bir bağnazlıktır; nasslar karşısında akli hakem tayin etmektir. Yine bu, nasslar hakkında yapılan fasit bir tevildir.

Kesin deliller ve açık kanıtlar aksini ortaya koyuyor olmasına rağmen bunlar nasıl olurda hala biatleşme esnasında

kadınlarla tokalaşmanın kesin olarak vuku bulduğuna inanabilirler hayret ediyorum doğrusu!

Allah'ın Rasûlü kadınlarla biatleşirken kesinlikle onlarla tokalaşmadı. İşte Abdullah b. Amr *radıyallahu anh* hadisi:

“Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* biat alma esnasında kadınlarla musâfaha etmezdi.”

Hz. Aişe ise bunun vuku bulmadığına dair yemin ediyor:

“Allah'a yemin olsun ki, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in eli hiçbir kadının eline değmiş değildir.”

Ümeyme bnt. Rukayka *radıyallahu anhâ* ise biat hakkında şöyle diyor:

“Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* bizden hiç kimse ile el sıkışmadı.”

Hatta sizin ilk ve son dayanağınız olan Ümmü Atiyye hadisinde bile tokalaşmanın zikri dahi geçmemektedir.

Ümmü Atiyye hadisinin Müslim'de yer alan farklı bir varyantı açıkça ortaya koymaktadır ki, Ümmü Atiyye (cahiliye de) kendisinin bir yakınına ağıt yakan kadını memnun etmek için biat etmekten geri kalmıştır.

Elimizde Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in (kadınlarla el sıkışmadığına dair) meseleyi kesin bir şekilde açıklığa kavuşturan bu sahih delil ve argümanlar varken acaba Nebhânî ve taraftarları on dört asır sonra çıkıp Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in biat esnasında kadınlarla tokalaştığını mı söylemektedirler?

Allah'ım! Bu büyük bir suçlama, açık bir iftira ve hidayet üzere olan müttaki insanların (sahabenin) sözlerine karşı gözleri, kalpleri ve kulakları perdeleme çabasıdır.

Sekizinci Şüphe: Nebhânî ve yandaşlarının şaşırtıcı delillerinden birisi de İmam Tirmizî'nin rivayet ettiği “*Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem bir gün bir grup kadının yanından geçti ve*

onlara eli ile selam verdi" hadisi ile Ebu Davud'un Esmâ bnt. Yezîd'den aktardığı "Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem yanımızdan geçti ve bize selam verdi"¹⁴⁴ hadisidir.¹⁴⁵

Onlara şöyle derler: "Bu hadisler; el ile selam vermenin işaret ve îma manasına gelmediğini, aksine tokalaşma anlamı taşıdığını göstermektedir Çünkü işaret ve îmada Yahudi ve Hıristiyanlara benzeme söz konusudur. Oysa Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem: "Yahudiler parmakları ile Hıristiyanlarda elleri ile selam verirler; sizler sakın onlara benzemeyin"¹⁴⁶ buyurarak bizlere Yahudi ve Hıristiyanlara benzemeyi yasaklamıştır. Durum böyle olunca Rasûlullah sallallâhu aleyhi ve sellem'in elleri ile selam vermesi onlarla tokalaşmadan başka bir manaya gelemez.

Bu Şüphenin Cevabı: El ile selam vermenin tokalaşma manasına geldiğine dair ortaya attığınız bu iddia doğrudur; ama yalnızca halk nezdinde! Lügatçiler, hadisçiler ve ilim ehli kimseler katında ise "selam verme" ibaresinin manası; dil ile ya da el ile işaret ederek selam lafzını telaffuz etmektir. Üstte zikri geçen hadisin ravilerinden birisi bunu bu şekilde tefsir etmiştir.

Tirmizî'de yer alan rivayette "El ile îma ederek selam verdi" şeklinde geçer. Abdulhamid eli ile işaret ederek (el ile selam vermenin ne manaya geldiğini) göstermiştir.¹⁴⁷

Abdulhamid hadisin ravilerinden birisidir. O, hadiste yer alan "أَلَّوِي بِيَدِهِ" =elini eğdi" ifadesinin ne manaya geldiğini (eli ile işaret ederek) göstermiştir.

Lügat âlimleri de "أَوْمَأَ بِيَدِهِ" =eli ile îma da bulundu" ifadesini "أَشَارَ بِيَدِهِ" =eli ile işaret etti" şeklinde anlamlandırmışlardır.

¹⁴⁴ Diğer bir rivayette ise "Elini eğerek selam verdi" şeklindedir.

¹⁴⁵ Bkz. "el-Halâs", sf. 59.

¹⁴⁶ A.g.e. sf. 62.

¹⁴⁷ Tirmizî, 5/58.

Cevherî der ki: “Îma ettim” sözü “işaret ettim” manasındadır.”¹⁴⁸

“Elini eğdi” kelimesi de aynı manayı ifade eder. İbn-i Manzûr der ki: “أَلَوِي إِلَيَّ بِدِهِ=elini bana doğru eğdi” ifadesi sadece el ile işarette bulundu anlamına gelir.”¹⁴⁹

Bu nakillerden anladığımıza göre “eli ile îma etti” veya “elini eğdi” ifadeleri “işarete bulundu” anlamına gelmektedir. Yine bu nakillerden anlaşıldığına göre hadiste geçen “teslim” kelimesi “selam vermek” manasındadır. Doğru olan budur; Sünnette ki meşhur kullanımda bu anlamdadır. Nitekim Ümmü Hânî’den rivayet edilen şu hadis bunu göstermektedir: Ümmü Hânî *radıyallahu anhâ* der ki: “Bir gün Hz. Peygamber’in yanına gittim. Vardığımda O yıkaniyordu. O’na selam verdim. Bana “Sen Ümmü Hânî misin” dedi. Ben “Evet, ben Ümmü Hânî’yim” dedim. Bunun üzerine Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bana “Hoş geldin” dedi.”¹⁵⁰

Burada soruyoruz: “O’na selam verdim” ifadesi ne manaya gelir? Acaba Ümmü Hânî bununla Rasûlullah ile toka-laştığını mı yoksa sadece O’na selam verdiğini mi kastetmişti? Hangisini?

Bunun bir benzeri Ebu Hureyre *radıyallahû anh* hadisinde de karşımıza çıkmaktadır. O hadiste Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurur ki: “Binitle yürüyene, yürüyen oturana, az olan çok olana selam vermelidir.”¹⁵¹

İbn- Ömer *radıyallahû anh*’den nakledilen şu hadis de aynı manayı ifade etmektedir: “Selam verdiğinde duyur!”¹⁵²

Ebu Hureyre *radıyallahû anh*’in şu hadisi ise bu delillerin tamamından daha da açıktır. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*

¹⁴⁸ Bkz. “*es-Sihâh*”, ‘ev-me-e’ maddesi.

¹⁴⁹ Bkz. “*Lisânu’l-Arab*”, ‘Le-vâ’ maddesi.

¹⁵⁰ Buhârî ve Müslim rivayet etmiştir.

¹⁵¹ Buhârî ve Müslim rivayet etmiştir.

¹⁵² Buhârî “*el-Edebu’l-Mufred*” adlı eserinde rivayet etmiştir.

şöyle buyurur: “Allah, Âdem’i kendi suretinde yarattı. Sonra da ona “Haydi git ve oturmakta olan şu meleklerle selam ver ve onların seni nasıl selamlayacaklarına iyi bak; zira bu selamlama senin ve zürriyetinin selamlaşma şekli olacaktır” buyurdu. Bunun üzerine Âdem *aleyhisselâm* onlara “es-Selâmu Aleykum” diyerek selam verdi. Melekler de ona: “Ve Aleykumselam ve Rahmetullah” diyerek karşılık verdiler.”¹⁵³

Konuyla alakalı daha birçok hadis bu noktaya işaret etmektedir.

Sizin “Her iki rivayette musafahalaşma manasına gelmektedir. Yahudi ve Hıristiyanlara benzemek yasak olduğu için bu hadisleri ‘işaret etmek’ manasında kabul etmemiz uygun olmaz” şeklindeki sözünüz doğru değildir. Doğru olan bu iki rivayeti de ‘işaret etmek’ manasında kabul etmemizdir. Bunları musafaha manasına hamletmemiz batıldır.

İşaretle selamlaşma hususunda Yahudi ve Hıristiyanlara benzemenin yasak oluşuna gelince; bununla asıl kastedilen (dil ile selam vermeksizin) sadece işaret ile yetinmektir. Esmâ *radıyallâhu anhâ* hadisinde Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* işaret ve lafzı bir arada kullanmıştır (yani hem işaret etmiş hem de selam vermiştir). Nitekim bu, Ebu Davud’da yer alan rivayette açıkça gözükmektedir.

İşaret ile selamlaşmak, normal selamı duymayacak kadar uzakta olan birisi için caizdir. Böylesi birisine el ile işaret yoluyla selam verilebilir; ama bununla birlikte selamı telaffuz etmek gerekir. Bu, İmam Nevevî¹⁵⁴ ve İbn-i Hacer’in¹⁵⁵ görüşüdür.

Allame Cîlânî şöyle der: “İşaret yolu ile selamlaşmanın yasak olması, sözlü olarak selam vermeye güç yetirebilen

¹⁵³ Buhârî rivayet etmiştir. Bkz. “*Fethu’l-Bârî*”, 13/238.

¹⁵⁴ Bkz. “*el-Ezkâr*”, sf. 210.

¹⁵⁵ Bkz. “*Fethu’l-Bârî*”, 13/255.

kimselere hastır. Ancak –namaz kılan, uzakta bulunan ve tat olan kimseler gibi– sözlü olarak selam almayı engelleyecek bir iş ile meşgul olanlar için bu meşru ve caizdir. Sağır olanlar için de durum aynıdır.”¹⁵⁶

Dokuzuncu Şüphe: Onlar şöyle demektedirler: “Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in başkalarının tokalaşmasına musamaha göstermesi kadınlarla tokalaşmanın mubah olduğunu gösterir. Ümmü Atiyye *radıyallâhu anhâ*’dan rivayet edilen şu hadis bunu göstermektedir. Ümmü Atiyye *radıyallâhu anhâ* der ki: “Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* Medineye geldiği zaman Ensar kadınları bir evde toplandılar. Sonra onlara Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* onlara Ömer b. Hattab’ı elçi olarak gönderdi. Hz. Ömer kadınlara:

– Ben Allah Rasûlünün elçisiyim. Artık asla Allah’a şirik koşmayacaksınız, dedi. Bunun üzerine kadınlar:

–Evet, dediler. (Ümmü Atiye devamla der ki): ‘Ömer evin dış tarafından elini uzattı, bizde evin iç tarafından elimizi uzattık. Sonra Ömer: ‘Allah’ım! Şahit ol!’ dedi.

Yine şöyle rivayet edilmiştir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* erkeklerle olan biatleşmesini bitirdikten sonra Safa Tepe-sine oturdu. Ömer’de daha aşağı bir yerde O’nunla beraber-di. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* kadınlara biat şartlarını sunuyor, Ömer’de onlarla musafâhalaşıyordu.¹⁵⁷

Bu Şüphenin Cevabı: Biraz önce nakledilen Ümmü Atiyye hadisinde musâfahanın zikri dahi geçmemektedir. Orada geçen ibare aynen şöyledir: “Ömer evin dış tarafın-dan elini uzattı, bizde evin iç tarafından elimizi uzattık...” burada musâfahalaşmanın zikri dahi geçmemektedir. Ömer evin dış tarafında kadınlar ise evin iç tarafında olduğu halde (böyle bir şey nasıl geçebilir ki?) Hem rivayetlerden kadınlara-

¹⁵⁶ “Fadlullahi’s-Samed Şerhu’l-Edebi’l-Müfred”, 2/489.

¹⁵⁷ “el-Halâs”, sf. 64.

rın hepsinin ellerini aynı zamanda uzattıkları anlaşılmaktadır.

Ömer evin dış tarafında kadınlar ise evin iç tarafında olduğu halde aynı anda onlarla musâfaha yapması hiç de makul değildir. Hz. Ömer'in kadınlarla tokalaştığına dair bu rivayeti delil olarak öne sürmek yalan ve iftiradan başka bir şey değildir.

Hz. Ömer ile alakalı ikinci rivayete gelince; bu, delil olmayacak derece de zayıf bir rivayettir. Bu hadisi rivayet eden kişi –müellifin dayandığı kaynaktan olduğu üzere¹⁵⁸– Muhammed b. Sâib el-Kelbî'dir. Ebu Hatim onun hakkında şöyle der: “Kelbî'nin dindeki tutumu ve din hakkındaki yalanlarının açıklığı uzun uzun anlatmaya ihtiyaç duymayacak kadar belirgindir.” Nesâî der ki: “O, metrûk bir ravidir.”

Kelbî, hiçbir şekilde itimat edilmeyecek bir yalancıdır. İbn-i Hacer der ki: “O, yalan söylemekle itham edilmiştir.”¹⁵⁹

Ayrıca tefsircilerde bu rivayeti reddetmişlerdir. İbn-i Arabî ve Kurtubî bu rivayeti reddedenler arasındadır.¹⁶⁰

Nebhânî ve taraftarlarının bu tür batıl ve içerisinde hiçbir şekilde hucet olma yönü bulunmayan rivayetlerle delil getirmeye kalkışmaları, onların bu görüş üzerinde ne kadar da taassupçu olduklarını ve bunu savunabilmek için ne derece çaba harcadıklarını açıkça ortaya koymaktadır.

Onlar, sahih olup-olmadığına ya da (delil getirmeye) uygun düşüp-düşmediğine bakmaksızın –adeta geceleyin odun toplayan ve karanlığın şiddetinden dolayı ne topladığını bilmeyen kimse gibi– bir oradan bir buradan rivayetler toplamaktadırlar.

¹⁵⁸ Ki bu kaynak Fahreddin er-Râzî'nin tefsiridir. Bkz. 29/308.

¹⁵⁹ “Tahrîbu't-Tehzîb”, sf. 298; “el-Kâmil fi Duafâi'r-Ricâl”, 2/255.

¹⁶⁰ Bkz. “Ahkâmu'l-Kur'ân”, 4/1791; “el-Cami' li Ahkâmi'l-Kur'an”, 18/71.

Onuncu Şüph: Nebhânî ve taraftarlarının getirmiş olduğu delillerden birisi de İbn-i Kesir'in tefsirinde zikretmiş olduğu şu rivayettir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, kadınlarla biatleştigi sırada Ebu Sufyan'ın karısı Hind tanınmayacak bir şekilde orada duruyordu. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, onu tanıdı, yanına çağırdı ve elinden tutarak 'Sen Hind misin?' buyurdu. Hind: 'Allah geçmiş günahları bağışlasın' dedi..."

Bu Şüphenin Cevabı: İbn-i Kesir'in bu rivayete yönelik tenkitlerini zikretmeksizin bununla delil getirmeye kalkışmak ilmî emanetle çelişen bir durumdur. İbn-i Kesir bu rivayeti aktarmış; ama hakkında sukut etmemiştir. Aksine rivayetle ilgili kusurları zikretmiş ve bu rivayetin sübut bulmadığını ifade etmiştir. Allah kendisine rahmet etsin o, şöyle der: "Bu, garib¹⁶¹ bir rivayettir ve bir kısmında münkerlik vardır."¹⁶²

On Birinci Şüph: Nebhânî ve taraftarlarının getirmiş olduğu delillerden bir diğeri de Enes b. Mâlik *radıyallâhu anh'*ın aktardığı şu rivayettir: Enes b. Mâlik der ki: "Medinelilerin cariyelerinden birisi Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in elinden tutuyor ve O'nu dilediği yere götürüyordu." İbn-i Hacer el-Askâlânî'nin rivayeti ise şu şekildedir: "Cariye, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'i dilediği yere götürene kadar Efendimiz onun elini kendi elinden bırakmadı."¹⁶³

Bu Şüphenin Cevabı: Bu rivayet Nebhânî'nin zikrettiği gibi İbn-i Hacer el-Askâlânî'nin değil, Ahmed b. Hanbel'in aktardığı bir rivayettir. Şimdi biz, şayet bu rivayete tam metin olarak müracaat edecek olsak onun şu şekilde olduğunu

¹⁶¹ "Garib" lügatte yabancı, vatanından uzakta, yalnız ve tek başına kalmış kimse demektir. Hadis ıstılahında ise, metin veya isnad yönünden tek kalmış yahut benzeri başka raviler tarafından rivayet edilmiş hadise denilmiştir.

¹⁶² "Tefsîru'l-Kur'ani'l-Azîm", 4/354.

¹⁶³ "el-Halâs", sf. 59.

görürüz: İbn-i Hacer der ki: “Ahmed b. Hanbel’in rivayeti şu şekildedir: ‘Cariye Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in elinden tutuyor ve O’nu bir ihtiyacı için götürüyordu.’ Ahmed b. Hanbel’in Ali b. Yezid yoluyla Enes b. Malik’den yaptığı rivayet ise şu şekildedir: ‘Medinelilerin küçük kızlarından birisi gelir ve Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in elinden tutardı. Dilediği yere O’nu götürene dek de Efendimiz onun elini kendi elinden bırakmazdı.” Bu hadisi İbn-i Mâce bu şekilde rivayet etmiştir.

‘El ile tutmak’ ifadesinin lazımlî manası şefkat göstermek ve dilediğini yapmaktır.”¹⁶⁴

Hadiste geçen “vuleyde=kız çocuğu” ifadesi ‘küçük kız’ manasındadır. Feyyûmî der ki: “Vuleyd: çocuk demektir. Cemisi vav harfinin kesrası ile ‘vildân’dır.”¹⁶⁵

İş, küçük çocukla alakalı olduğu o zaman –şehvet olmadığı sürece– ona dokunmakta zaten her hangi bir günah yoktur. Hele birde onun elinden tutan Rasûlullah ise...

On ikinci Şüph: Nebhânî ve taraftarları şöyle demektedirler: “Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in ‘Ben kadınlarla el sıkışmam’ sözü hem metin, hem de lafız olarak açıkça göstermektedir ki, bu sözle kastedilen (başkaları değil sadece) Rasûlullah’tır. Bu hitap Rasûlullah’adır. Hadisin metninde geçen ‘Ben’ ifadesi kadınlarla tokalaşmaktan nehyetmemektedir. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, bu olayda kendisinin kadınlarla tokalaşmayacağından bahsetmektedir. Yani O, bundan sakınmaktadır.”¹⁶⁶

Bu Şüphenin Cevabı: Sizin bu şekilde delil getirmeniz yaptığınız binayı yıkmaktadır. Sizler, Ümmü Atiyye hadisine dayanarak Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in biat esnasında

¹⁶⁴ “Fethu’l-Bârî”, 13/102.

¹⁶⁵ “el-Misbâhu’l-Münîr”, sf. 671.

¹⁶⁶ “el-Halâs”, sf. 60.

kadınlarla tokalaştığını iddia ettiğiniz için bu son sözünüzle ilk sözünüzü yerle bir etmiş oldunuz.

Nebhânî, Ümmü Atiyye hadisini aktardıktan sonra şöyle demişti: “Hadiste geçen ‘İçimizden bir kadın biat etmekten elini çekti’ ifadesi, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in kadınlarla el sıkışarak biatleştğini göstermektedir...”¹⁶⁷

Burada ise “Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, bu olayda kendisinin kadınlarla tokalaşmayacağından bahsetmektedir. Yani O, bundan sakınmaktadır” denmiştir.

Malumdur ki, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in ‘Ben kadınlarla el sıkışmam’ sözü kadınlarla biatleşme esnasında söylenmiştir.

Nassları kabulü mümkün olmayan bir şekilde yorumlamanızın ve fasit tevilinizin sizi düşürdüğü bu çelişkide nedir böyle?

On Üçüncü Şüphe: Nebhânî ve taraftarlarının zannına göre Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in ‘Ben kadınlarla el sıkışmam’ sözü mutlak bir nehiy değildir; zira bu biatleşmeye has olarak söylenmiştir.¹⁶⁸

Bu Şüphenin Cevabı: Nebhânî ve taraftarlarının bu iddiası geçersizdir. Çünkü usulcülerin nezdinde şöyle bir kaidedir:

“İtibar lafızların umumîliğinedir; sebeplerin hususî olmasına değil”

Bu meselede de durum aynıdır. Hatta hadisin (tokalaşmanın) Müslümanlar hakkında da geçerli olduğuna delaleti daha evlevidir. Çünkü Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, –biat almada asıl olan el ile tutmak olmasına rağmen– biatleşme esnasında kadınlarla musafâha etmekten geri durmuştur. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in dışındaki bir kimsenin bu

¹⁶⁷ “eş-Şahsiyyetu’l-İslâmîyye”, 3/107.

¹⁶⁸ “Hükümü’l-İslâm fi Musâfahati’l-Mer’eti’l-Ecnebiyye”, sf. 103.

yerin (biatleşmenin) haricinde kadınlarla tokalaşmasının yasak olması çok daha önceliklidir. Bizim daha önceki bölümlerde zikretmiş olduğumuz deliller bu anlayış ve çıkarımı desteklemektedir.

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, Allah'ın peygamberi olduğu halde kadınlarla tokalaşmaktan sakınmış ve uzak durmuş ise günah işlemeye karşı herhangi bir korunması olmayan Müslümanların bundan sakınması çok daha önceliklidir; zira kadın, yaratılış olarak kendisine şehvet beslenen bir varlıktır. Kadına dokunmak bu şehveti kamçılıyıp harekete geçirir. İslam ise toplumun iffet ve paklığını koruma altına almak için şehveti harekete geçirmeye (vesile olan) tüm kapıları kapatmıştır.¹⁶⁹ Bu noktada Hafız Irakî der ki: "Eğer Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, -korunmuşluğuna ve hakkında şüphe edilmesinin söz konusu olmamasına rağmen- böyle bir şeyi yapmamışsa, O'nun dışında kalan insanların evleviyetle bunu yapmaması gerekir. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in bu işten sakınmasının sebebi; bunun kendisine haram olmasından dolayıdır."¹⁷⁰

Şeyh Ali es-Sabûnî der ki: "Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in -masum olmasına rağmen- kadınlarla tokalaşmaktan kaçınması, ümmeti (ni) eğitmek ve istikamet yoluna onları irşâd etmek içindi. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, iffeti, nezihliği ve kalbinin (tüm kötülüklerden) selamette olması noktasında hiç kimsenin şüphe duymayacak kadar pak, faziletli ve şerefli olduğu halde kadınlarla tokalaşmıyorsa ve çok önemli olmasına rağmen onlarla biatleşirken sadece söz ile yetiniyorsa şehvetleri daha baskın olduğu, fitneye düşmekten güven içerisinde bulunmadıkları ve şeytan, damarlarının

¹⁶⁹ Adı geçen kaynaktan özetlenmiştir.

¹⁷⁰ "Tarhu't-Tesrîb", 7/44, 45.

da kan gibi dolaştığı halde nasıl olurda onun dışındaki er-
keklerle kadınlarla tokalaşmak mubah olabilir ki?”¹⁷¹

On Dördüncü Şüphe: Nebhânî şöyle der: “Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in bir işi reddetmesi onu men ettiği anlamı-
na gelmez; böylesi bir şey kadınlarla tokalaşmanın yasak
olduğunu da ifade etmez. Bu olsa olsa mubah olan işlerden
birisinden sakınması demektir...”

Nebhânî sözünü şu şekilde noktalamıştır: “Bu, tıpkı
O’nun keler, tavşan ve benzeri hayvanların etini yemekten
sakınması gibi bir şeydir.”¹⁷²

Bu Şüphenin Cevabı: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in
kadınlarla tokalaşmaktan uzak durması mubah olan işlerden
uzak durması gibi değildir. Tavşan ve benzeri hayvanların
helallığı (şer’î delillerle) sabittir. Müslüman âlimlerin hepsi
bu hayvanların mubah olduğuna inanmaktadır. Ama
Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in kadınlarla tokalaşmaktan
uzak durması haram olan bir işten uzak durmasıdır. Hadisler
bu haramlığı ispat etme noktasında son derece açıktır.¹⁷³

Biatleşmede asıl olan el ile musâfahalaşmak ve eli tut-
mak olduğu halde Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in kadınlar-
la tokalaşmaktan uzak durması onlarla tokalaşmanın haram-
lığına açık bir şekilde delalet etmektedir.

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*, korunmuşluğuna, paklı-
ğına ve takvasına rağmen bu işten uzak duruyorsa Müslü-
manların bundan uzak durması çok daha evlevîdir.

On Beşinci Şüphe: Nebhânî ve taraftarlarına göre
Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in ‘Ben kadınlarla el sıkışmam’
sözü, şayet haramlığa delalet edecek olsaydı o zaman bu
O’nun kadınlarla tokalaştığını (gösteren rivayetlerle) tea-

¹⁷¹ “Tefsîru Âyâtî’l-Ahkâm”, 2/566.

¹⁷² “eş-Şahsiyyetu’l-İslâmîyye”, 3/108.

¹⁷³ Bkz. “Hükümü’l-İslâm fi Musâfahati’l-Mer’eti’l-Ecnebiyye”, sf. 106.

ruz/çelişki arz ederdi. Onlar şöyle derler: Musâfaha (aslı itibariyle) mubahtır. Burada ise haramlık bildiren bir rivayet mubahlık bildiren bir rivayetle çelişmiştir. Böylesi bir durumda mubahlık haramlık ifade eden nassa tercih edilir. Onlar bu görüşlerini Âmidî'nin şu sözleri ile desteklemiştir: "İki delilden birisi (bir işin) yasak olduğunu, diğeri de mubah olduğunu ifade ediyor ise, o zaman mubah olduğunu ifade eden delil yasaklayıcı delilin önüne alınır (onunla amel edilir)"¹⁷⁴

Bu Şüphenin Cevabı: Nebhânî ve taraftarlarının zikri geçen iki delil arasında tearuz olduğunu iddia etmeleri hakikatte ve vakıada bir tearuz değil, sadece ütopyalarındaki bir tearuzdan ibarettir. Çünkü Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'den sahih olarak sabit olan -önceki sayfalarda geçtiği üzere- kendisinin asla yabancı kadınlarla tokalaşmadığıdır.

Ancak biz burada bir tenakuzun varlığını kabul etsek bile onların mubah kılıcı delili haram kılan delil üzerine takdim etmeleri doğru değildir. Bu hususta Âmidî'nin söylemiş oldukları zayıf bir görüşü temsil etmektedir. Oysa usûlcülerin ve fıkıh âlimlerin büyük bir çoğunluğunun kabul ettiği; bir konuda bir yasakla bir serbest çeliştiğinde yasağın mubah üzerine takdim edileceğidir. Bu, İmam Ahmed, Kerhî, Razî, İbn-i Hacer, İbni Sem'ânî, İbn-i Subkî ve Şevkânî'nin görüşüdür.¹⁷⁵ Ebu İshak eş-Şîrâzî de bu görüşü doğru kabul etmiştir. O, şöyle der:

"İki delilden birisinin yasaklık diğerrinin de serbestlik belirtmesi hususunda iki görüş öne sürülmüştür. Bunlardan birincisi; bu iki delilinde eşit olduğudur. İkincisi ise; yasaklık

¹⁷⁴ "el-Halâs", sf. 62; "el-İhkâm", 4/218.

¹⁷⁵ Bkz. "el-Mahsûl", 2/587; "İrşâdu'l-Fuhûl", 279-283; "el-Luma' fî Usûli'l-Fıkıh", sf. 242; "Fevâitihü'r-Rahamût", 2/206; "Şerhu'l-Kevekebi'l-Munîr", 4/279; "et-Tearuz ve't-Tercîh inde'l-Usûliyyîn", sf. 362-364; "et-Tearuz ve't-Tercîh Beyne'l-Edilleti's-Şer'iyye", 2/325-326; "et-Takrîr ve't-Tahbîr", 3/21; "Edilletu't-Teşrîi'l-Muteariza", sf. 100.

ifade eden delilin daha öncelikli olmasıdır. İhtiyatlı olduğu için bu görüş daha doğrudur.”¹⁷⁶

Yasağın mubah üzerine takdim edileceğini söyleyenler şu delilleri getirmişlerdir:

1) Mubah olanı haram üzerine takdim etmek eşyada asıl olan mubahlık olduğu için bilinen bir şeyi biraz daha açıklamak demektir ki bu, yeni bir hüküm ifade etmez; Aksine zaten mubah olan bir şeyin ifade etmiş olduğunun aynısını ifade eder. Bunun aksi, yani yasaklığı ifade eden delili öne almak “Yeni bir hüküm bildiren şey, var olan hükmü tekit eden şey üzerine takdim edilir” kaidesinden dolayı kabule daha uygundur.

2) Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Sana şüphe veren şeyleri bırak, şüphe vermeyenlere bak.”¹⁷⁷

3) Haramlığı ifade eden delillere tutunup onu mubahlığı ifade eden deliller üzerine tercih etmede ihtiyatlı olanla amel etme vardır. Haramlığı ifade eden delili tercih etmek sakıncalı olan işi terk etmeyi gerektirir. Eğer o iş hakikatte haram ise kul –sırf bu tercihten dolayı– o işi terk edecektir. Bundan dolayı da ona herhangi bir sorumluluk olmayacaktır. Ama o iş hakikatte helal olan bir iş ise, helali terk ettiği için ona yine bir ceza söz konusu değildir. Ancak mubah kılıcı delille amel ettiği zaman –eğer bu iş hakikatte haram ise– o zaman bu onun azaba uğramasını gerekli kılar. İşte bundan dolayı birincide azabın nefyi kesindir. Buradan da açıkça anlaşılmaktadır ki, haramlığı ifade eden delille amel edip bunu mubah kılıcı delil üzerine takdim etmek an ihtiyatlı yoldur.

¹⁷⁶ “*el-Luma’ fi Usûli’l-Fıkh*”, sf. 242.

¹⁷⁷ Hadisi Ahmed b. Hanbel, Nesâî ve Tirmizî rivayet etmiştir. Tirmizî hadisi için “Hasen-Sahih” demiştir.

4) Bu noktada Abdullah İbn-i Mesud'un şu sözüyle de delil getirmek mümkündür. O şöyle der: "Haram ve helal bir meselede bir araya gelirse kesinlikle haram helale galip gelir."¹⁷⁸

¹⁷⁸ "et-Tearuz ve't-Tercîh Beyne'l-Edilleti's-Şer'iyye", 2/325, 326; "et-Tearuz ve't-Tercîh inde'l-Usûliyyîn", sf. 363, 364.

Son Söz

Mutemet ilmî kitaplar arasında yapmış olduğumuz bu gezintiden sonra taassup ve nefsanî isteklerden uzak olan insaf ehli bir araştırmacının bu şer'î delillerle ikna olması ve hiçbir şüpheye mahal bırakmayacak bir şekilde yabancı kadınlarla tokalaşmanın haram olduğuna kesin bir surette inanması gerekmektedir.

Bu araştırmamızda –hiçbiri müstesna olmamak üzere– İslam âlimlerin tamamının bu görüşü benimsediği kesin olarak açığa çıkmış bulunmaktadır. Bu görüş peygamberlerin efendisine uyan müminlerin yoludur.

Ben, gerek ilk dönem, gerekse son dönem birçok âlimin kitabına başvuramama rağmen –Nebhânî ve taraftarları hariç– ilim ehlerinden hiçbir kimsenin yabancı kadınlarla tokalaşmanın mubah olduğunu söylediğini görmedim. Nebhânî ve taraftarlarının ortaya attığı bu iddia ise şazdır; selef ve halef âlimlerinin görüşüne muhaliftir. Onların bu iddialarına hiçbir şer'î delil eşlik etmemektedir. Onların dayanakları delilleri yanlış yorumlamak, zayıf görüşlere sarılmak veya sahih hadisleri bırakarak zayıf hadislerle delil getirmeye kalkışmaktan başka bir şey değildir.

İlim ehli arasında Nebhânî gibi düşünen birisine rastlayanlardan isteğim; bunu bana bildirmeleridir. İnsaf ehli her okuyucudan –şayet bir hata ile karşılaşır– bunu düzeltmesini rica ederim. Ben kesinlikle hatalardan uzak, kusursuz bir çalışma yaptığımı iddia etmiyorum. Çünkü hata insanın tabiatında vardır. Kusursuzluk ise sadece Allah-u Teâlâ'ya mahsustur.

Son olarak; bu kitap ile ilim talebesi kardeşlerimi ve tüm Müslümanları faydalandırmasını Allah-u Teâlâ'dan niyaz ederim. Allah'ım! Efendimiz Muhammed *aleyhisselâm*'a, O'nun Âline ve Ashabına salât-u selâm eyle. Âmîn...

Prof. Dr. Hüsameddin AFFÂNE

KUDÜS

